

รายงานการพิจารณาศึกษากรณีการทบทวน

การขยายเวลาประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ของ
คณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
วุฒิสภา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟู

การพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ สว (กมธ ๒) ๐๐๑๐/ (ร ๕๓)

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษากรณีการทบทวนการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูวิถีและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู เป็นผู้เสนอ และเห็นชอบให้แก้ไขญัตติเป็น ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๕ ประกอบด้วย

๑. พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์	๒. พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์
๓. นายคำคุณ สิทธิสมาน	๔. นายจักรธรรม ธรรมศักดิ์
๕. นายจิรภัฏ ฤกษ์มณีรัตน์	๖. นางจิราพร บุณนาค
๗. นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล	๘. นายดิเรก ถึงฝั่ง
๙. นายต่วนอับดุลเลาะ ดาโอ๊ะมารีโย	๑๐. รองศาสตราจารย์พัฒนา บุญทอง
๑๑. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	๑๒. นายบุญสม ทองศรีพราย
๑๓. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	๑๔. นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา
๑๕. พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์	๑๖. นายมูฮามะรอสตี บอดอ
๑๗. นายรุสดี บินหะยีสะมะแอ	๑๘. พลตำรวจเอก วงกต มณีรินทร์
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู	๒๐. นายวิชัย ไพรสงบ
๒๑. นายวิหวัศ บุญญสถิตย์	๒๒. นายเวตือราแม มะมิงจิ
๒๓. นายศักดิ์กริยา บิลแสละ	๒๔. นายศิระชัย โชติรัตน์
๒๕. นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี	๒๖. นายสมพล พันธุ์มณี
๒๗. นายสมัคร เขาพานันท์	๒๘. พลตำรวจเอก สุนทร ชัยขวัญ
๒๙. นายสุรียา ปันจอร์	๓๐. นายหะยีอับดุลรอซัค อาลี
๓๑. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	๓๑. นางอังคณา นิลไพจิตร
๓๓. นายอับดุลกาติม รามันห์สิริวงศ์	๓๔. นายอับดุลเราะแม เจะแซ
๓๕. นายอิบรอเหม อาดำ	

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ...

บัดนี้ คณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์

(เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์)

ประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำเนาถูกต้อง

(นางธัญญา ศรีสุพรรณ)

นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ๓

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๙๔ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๙๕

ธัญญา พิมพ์

สุพร/ขวัญชัย/อุษา/อลนกรณ์/ธัญญา/
กร/พัชรี/บุษยพรรณ/ธนพร/ปริยานันท์ ทาน

**รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหา
และการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
วุฒิสภา**

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูวิถีและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู กับคณะ เป็นผู้เสนอ และเห็นชอบให้แก้ไขญัตติเป็น ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกำหนดเวลาการปฏิบัติงาน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งต่อมากomiteeการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๓ ครั้ง ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๗ นั้น ในการนี้ ผู้อำนวยการมูลนิธิสานวัฒนธรรม ได้มีหนังสือมูลนิธิสานวัฒนธรรมและมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม กราบเรียนประธานวุฒิสภา เรื่อง พิจารณาทบทวนการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยประธานวุฒิสภาได้มีดำริให้ส่งเรื่องมายังคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษากรณีการทบทวนการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์	เป็น ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ
๑.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู	เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
๑.๓ นายติเรก ถึงฝั่ง	เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
๑.๔ พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์	เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สาม
๑.๕ นายเศรษฐ์ อัญญ์	เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สี่

๑.๖ นายอิบรอเหม อาดำ	เป็น รองประธานคณะกรรมการ
วิสามัญฯ คนที่ห้า
๑.๗ พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ	เป็น รองประธานคณะกรรมการ
วิสามัญฯ คนที่หก
๑.๘ รองศาสตราจารย์ทัศนาศ บัญทอง	เป็น ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
๑.๙ พลตำรวจเอก สุนทร ช้ายขวัญ	เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
๑.๑๐ นายแหวดือราแม มะมิงจิ	เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
๑.๑๑ นายสมัคร เขาวภาพันธ์	เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สาม
๑.๑๒ นายวิฑูรย์ บุญญสถิตย์	เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สี่
๑.๑๓ นางจิราพร บุณนาค	เป็น เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ
๑.๑๔ นายศิระชัย โชติรัตน์	เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
๑.๑๕ นางอังคณา นีละไพจิตร	เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
๑.๑๖ นางสาวเพชรดาว ไต้ะมีนา	เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
๑.๑๗ นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	เป็น โฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ
๑.๑๘ นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล	เป็น รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ
๒. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ

ดังนี้

- ๒.๑ นายนพปฎล วิเศษสุวรรณภูมิ
- ๒.๒ นายบวร สุนทรเจริญนนท์
- ๒.๓ นายสมโภช พันธุ์พฤกษ์
- ๒.๔ นายวรรณชัย สุวรรณกาญจน์

๓. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติแต่งตั้ง นางธัญญา ศรีสุพรรณ
นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญฯ ๓ สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๕ วรรคสาม

๔. วิธีการพิจารณาศึกษา

๔.๑ ที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกฎหมาย พิจารณาศึกษา โดยคณะอนุกรรมการฯ ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารุ เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ
- (๒) นายต่วนอับดุลเลาะ ดาโอะมารียอ เป็น รองประธานคณะอนุกรรมการฯ
- (๓) นายไชยยงค์ มณีรุ่งสกุล เป็น อนุกรรมการฯ
- (๔) นายบุญสม ทองศรีพราย เป็น อนุกรรมการฯ
- (๕) นายไพโรจน์ มินเดิน เป็น อนุกรรมการฯ
- (๖) นายรุสดี บินหะยีสะมะแอ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๗) นายแวตือราแม มะมิงจิ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๘) นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี เป็น อนุกรรมการฯ
- (๙) นายอับดุลการิม รามันห์สิริวงค์ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๑๐) นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกฎหมาย ดังนี้

- (๑) นายคำนูน สิทิสมาน
- (๒) นายจรูญ พรหมสุข
- (๓) นายจิรภัฏ ฤกษ์มณีรัตน์
- (๔) นายชนัฐ พรหมศรี
- (๕) นายขอและห์ ตาเละ
- (๖) นายติเรก ถึงฝั่ง
- (๗) นายเด่น โต๊ะมีนา
- (๘) นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล
- (๙) นายประเสริฐ แก้วเพชร
- (๑๐) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์
- (๑๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ กิจถาวร
- (๑๒) นายมุหามะรอสติ บอตอ
- (๑๓) นายมนพ บุญทวีโรจน์
- (๑๔) พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์
- (๑๕) นายวรรณชัย สุวรรณกาญจน์
- (๑๖) นายสงวน อินทร์รักษ์
- (๑๗) นายสุรียา ปันจอร์
- (๑๘) นายหะยีอับดุลรอซัค อาลี
- (๑๙) นายอรรถสิทธิ์ รัตนแคล้ว
- (๒๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อับดุลรอซะ วรรณอาลี

(๒๑) นายอำนาจ วิทยานวัตติ

อนึ่ง ได้มีอนุกรรมการฯ ขอลาออก และมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งใน คณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

(๑) นายไพโรจน์ มินเดิน ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ และตั้งนายประเสริฐ แก้วเพชร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

(๒) นายแวตือราแม มะมิงจิ ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ และตั้งนายศักดิ์กรีธา บิลแสละ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

๔.๒ คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญผู้ชี้แจงเข้าร่วมประชุม ดังนี้

๑) มูลนิธิสถานวัฒนธรรมและมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม

๑.๑) นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ	ผู้อำนวยการมูลนิธิ
ศูนย์วัฒนธรรม
๑.๒) นายอนุกุล อาแวบุเตะ	ประธานมูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม
จังหวัดปัตตานี
๑.๓) นางสาวภาวิณี ชุมศรี	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายมูลนิธิ
ศูนย์ทนายความมุสลิม
๑.๔) นายอารีฟ ชาเต๊ะ	อาสาสมัครผู้ช่วยทนายความ
๑.๕) นายมานะชูเฟียน ยานาเลาะ	อาสาสมัครผู้ช่วยทนายความ
๑.๖) นายธรรมรัตน์ อาลีลาเต๊ะ	เครือข่ายจำเลยในคดีความมั่นคง
๑.๗) นายมูหามัดยาก็ สาและ	เครือข่ายจำเลยในคดีความมั่นคง
๒) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.)	
๒.๑) พลตรี เลอชัย มาลีเลิศ	รอง ผอ.รมน.ภาค ๔
๒.๒) นาวาเอก จักรพงษ์ อภิมาหารธรรม	ผู้อำนวยการนโยบายและแผน
สำนักนโยบายและแผน กอ.รมน.
๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	
นายนิพนธ์ สะกิมี่	รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๔) สภาทนายความ	
นายสมพงษ์ จู้ตันชวน	กรรมการบริหารภาค ๔

๕. ผลการพิจารณาศึกษา

๕.๑ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ได้มีการเสนอให้พิจารณาทบทวน

๑) ความทั่วไป

นายกรัฐมนตรีได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี นับแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และมีการประกาศขยายระยะเวลาประกาศฯ ในพื้นที่ดังกล่าว ยกเว้นอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ที่ประกาศยกเลิกในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อเนื่องกันเป็นจำนวนถึง ๓๑ ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๕๕๕) โดยการประกาศและการขยายระยะเวลาประกาศฯ มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงขอให้มีการพิจารณาทบทวนการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

๒) เหตุผลที่อ้างถึงประกอบเรื่องที่เสนอเพื่อให้มีการพิจารณาทบทวน

(๑) การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์โดยเคร่งครัด กล่าวคือ ต้องประกาศเพื่อแก้ไขปัญหาให้ยุติลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที และให้มีการใช้บังคับเป็นการชั่วคราว ดังนั้น การขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อเนื่องกันถึง ๓๑ ครั้ง ควรมีการทบทวนว่า ประกาศดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งยังมีความจำเป็นต้องประกาศหรือไม่ ตลอดจนการทบทวนการขยายระยะเวลาควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทบทวนด้วย

(๒) การประกาศขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงต้องเป็นไปตามหลัก “พอสมควรแก่เหตุ” แต่การใช้มาตรการการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงที่ผ่านมานั้นส่งผลกระทบหรือส่งผลร้าย อีกทั้งทำให้ประชาชนต้องสูญเสียประโยชน์มากกว่าประโยชน์ที่สาธารณะจะได้รับ กล่าวคือ

ก. มีการใช้กฎหมายหลายฉบับทับซ้อนกัน คือ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดด้วยเหตุเดียวกันตามกฎหมาย ๓ ฉบับข้างต้นได้นานถึง ๑๒๑ วัน ก่อนถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งเป็นระยะเวลานานเกินจำเป็น และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพต่อร่างกายของประชาชนเกินความจำเป็น เมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาปกติ ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อยู่แล้ว และมีหลักประกันที่ไม่ให้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้มากกว่า

ข. การดำเนินการตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ปรากฏว่ามีการใช้ในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยเพื่อซักถาม และใช้บันทึกการซักถามในการดำเนินคดีความมั่นคงกับผู้ต้องสงสัย ปรากฏว่าศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้องเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพยานหลักฐานเป็นเพียงผลของการซักถามและคำชี้แจงเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า มาตรการดังกล่าวไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและไม่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดการก่อความไม่สงบในพื้นที่ได้ รวมทั้งยังทำให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวด้วย เช่น การซ้อมทรมาน หรือการบังคับสูญหาย เป็นต้น

(๓) การใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เป็นการยกเว้นหลักการพื้นฐานของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยและหลักนิติรัฐ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา

๑) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗

กฎหมายนี้มีลักษณะเหตุแห่งความจำเป็นและสถานะของกฎหมายเมื่อมีการประกาศใช้ คือ เมื่อมีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัยซึ่งจะมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักรแล้ว จะได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฏอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขแห่งการใช้บทบัญญัตินั้นบังคับในส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรหรือตลอดทั่วราชอาณาจักร และถ้าได้ประกาศใช้เมื่อใด หรือ ณ ที่ใดแล้ว บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความของกฏอัยการศึก ที่ให้ใช้บังคับต้องระงับและให้ใช้บทบัญญัติของกฏอัยการศึกที่ให้ใช้บังคับนั้นแทน (มาตรา ๒)

๒) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

กฎหมายนี้มีลักษณะเหตุแห่งความจำเป็นเพื่อใช้บังคับในสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับความเสียหายและปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐซึ่งมีความร้ายแรงจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ ซึ่งสมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสีหิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง (มาตรา ๔)

๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

กฎหมายนี้มีลักษณะเหตุแห่งความจำเป็นต้องใช้บังคับกับเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน ทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย เนื่องจากในช่วงเวลาที่มีการตรากฎหมายนี้ มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็น

ภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที ควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติการหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ (มาตรา ๓)

๔) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(โดยเฉพาะ ภาค ๑ ลักษณะ ๕ จับ ชัง จำคุก คั่น ปล່อยตัวชั่วคราว และภาค ๒ การสอบสวน)

๕.๓ ประเด็นการพิจารณา

๑) การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อเนื่องกันถึง ๓๑ ครั้ง มีความจำเป็น เหมาะสมและเป็นไปตามหลักพอสมควรแก่เหตุหรือไม่

ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้ กล่าวคือ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลา นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกินสามเดือน (มาตรา ๕) ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลัง ประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรง กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัน่วงที นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง (มาตรา ๑๑) เมื่อมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอันมีลักษณะร้ายแรงทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัย ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง (มาตรา ๑๑ (๑)) โดยในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๒)

กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน การใช้บังคับจึงต้องพิจารณาควบคู่กับหลักการ “สถานการณ์ยกเว้นอย่างยิ่ง” กล่าวคือ เหตุการณ์นั้นมีความจำเป็นจริง ๆ ที่จำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐได้ใช้อำนาจในการดำเนินการใดไปแล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับต้องมีความคุ้มค่าเพียงพอ โดยใช้เฉพาะในช่วงเวลาที่มีสถานการณ์ยกเว้นอย่างยิ่งยังคงดำรงอยู่ หากสถานการณ์ได้คลี่คลายไปแล้วต้องดำเนินการตามหลักกฎหมายที่ใช้บังคับทั่วไป ซึ่งการพิจารณาได้พิจารณาตามหลัก “ความได้สัดส่วน” โดยคำนึงความสัมฤทธิ์ผล ความจำเป็น และความสมดุลระหว่างความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อปัจเจกชนกับประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากการปฏิบัติการทางปกครองอย่างหนึ่งอย่างใด

พิจารณาประเด็นทางกฎหมายเห็นว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลเป็นไปตามหลักกฎหมาย ซึ่งพบว่าเกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในพื้นที่อยู่ส่วนหนึ่ง แต่ในทางหลักการแล้วในพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์อันเป็นสถานการณ์พิเศษยอมทำให้เสรีภาพของปัจเจกชนลดน้อยลง แต่เมื่อพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงที่ว่า นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้มีการประกาศขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อเนื่องกันมาแล้วถึง ๓๑ ครั้ง แต่สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทรงตัว อันเป็นการรักษาสถานการณ์ไว้ไม่ให้รุนแรงลุกลามมากขึ้นเท่านั้น ถือว่ายังไม่สามารถจัดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ให้หมดไปได้ แต่ผลของกฎหมายดังกล่าวเจ้าหน้าที่อาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ได้นานถึง ๓๐ วัน ก่อนเข้าสู่กระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นการกระทบต่อสิทธิของปัจเจกชนมากกว่าบุคคลในพื้นที่อื่นที่มีได้มีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

จุดมุ่งหมายของหน่วยงานความมั่นคงในการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ คือ เจ้าหน้าที่ที่ต้องการเวลาในการซักถามและขยายผลการจับกุม เนื่องจากเป็นการกระทำในลักษณะของขบวนการมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงต้องใช้เวลาพอสมควร และต้องการข้อมูลเพื่อขยายผลไปสู่การหยุดยั้งการก่อเหตุ ซึ่งผลการซักถามสามารถขยายผลนำไปสู่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสถานที่เก็บอาวุธ ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจยึดอาวุธหรือวัตถุระเบิดที่เตรียมการก่อเหตุและสามารถขัดขวางการก่อเหตุได้ทันท่วงที

ทั้งนี้ ในมุมมองของผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย (ผู้ตกเป็นผู้ต้องสงสัย) เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ การควบคุมตัวในช่วงแรกส่วนใหญ่ ญาติของผู้ต้องสงสัยมักจะไม่ทราบว่าคุณควบคุมตัวไว้ ณ สถานที่ใด เจ้าหน้าที่ไม่รีบดำเนินการซักถามให้แล้วเสร็จแล้วปล่อยตัวไป โดยเกือบทุกกรณีได้มีการขออนุญาตต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวออกไปจนครบ ๓๐ วัน แล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการตามประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนั้น บุคคลใดซึ่งเคยตกเป็นผู้ต้องสงสัยและถูกหมายจับตามกฎหมายนี้ แม้ต่อมาจะได้รับการประกันตัวหรือศาลได้พิพากษายกฟ้องไปแล้วก็ตาม แต่การใช้ชีวิตหลังจากนั้นจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความรู้สึกว่าคุณหวาดระแวงจากเจ้าหน้าที่รัฐตลอดเวลา ซึ่งเกิดผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว ตลอดจนเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การซ้อมทรมานโดยมีการร้องเรียนในหลายคดี ดังตัวอย่างในรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตามภาคผนวก ๑

ความคิดเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

(๑) การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาให้ความสำคัญ ทั้งในแง่กฎหมายอันเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้และในแง่ของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ทั้งนี้ หากพิจารณาประเด็นทางกฎหมายประกอบกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรายวัน อาจกล่าวได้ว่ายังมีความจำเป็นอยู่สำหรับพื้นที่ซึ่งมีลักษณะสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่ในพื้นที่ดังกล่าวต้องมีการประเมินสถานการณ์และพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นพื้นที่ในสถานการณ์พิเศษจริง ๆ นอกจากนั้นประเด็นอันเป็นปัญหาสำคัญ มิได้เป็นปัญหาในทางกฎหมายโดยแท้ แต่ปัญหาส่วนใหญ่อาจกล่าวได้ว่า เป็นปัญหาในระดับการปฏิบัติงานตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจไม่เข้าใจหรือละเลยต่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันมีลักษณะเฉพาะ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายด้วยความจำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ ซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่างเข้มงวดและจริงจัง

(๒) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ มีความเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้จะทำการจับกุมและขยายระยะเวลาการควบคุมตัวแต่ละครั้ง ต้องร้องขออนุญาตต่อศาล ซึ่งเป็นกลไกการถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคล อันเป็นการถ่วงดุลโดยอำนาจขององค์กรตุลาการแล้ว หากพิจารณาในแง่ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อปัจเจกชนกับความมั่นคงแห่งรัฐแล้ว อาจกล่าวได้ว่ากลไกดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อเหตุและผล

(๓) ในการสืบสวนสอบสวนคดีความมั่นคงของพนักงานสอบสวนต้องใช้เวลาในการซักถาม สอบสวนผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหามากกว่าปกติ จึงจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาไปยังที่ทำการสอบสวน เพื่อทำการซักถามและสอบสวนมากกว่าการควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น ในการสืบสวนสอบสวนคดีความมั่นคงจึงจำเป็นต้องใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เพื่อควบคุมตัวในการทำการซักถามและสอบสวน

ทั้งนี้ ประเด็นที่คดีส่วนใหญ่ศาลได้พิพากษายกฟ้องด้วยเหตุว่า พยานหลักฐานการพิจารณาคดีเป็นเพียงพยานหลักฐานที่ได้จากการซักถามในชั้นการควบคุมตัว จึงแสดงให้เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพนั้น ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาของกระบวนการในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ในชั้นการสอบสวนเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ และในชั้นการพิจารณาสั่งฟ้องคดีต่อศาลก็เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ

ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมายอีกด้วย ทั้งนี้ ในทางข้อเท็จจริงเห็นว่า การที่พนักงานอัยการจะเห็นชอบในสำนวนการสอบสวนและความเห็นของพนักงานสอบสวนแล้วส่งฟ้องคดีใดต่อศาลนั้น พนักงานอัยการย่อมพิจารณาแล้วว่า พยานหลักฐานที่มีในสำนวนมีความน่าเชื่อถือเพียงพอและน่าจะสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยต่อศาลได้ และหากพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนไม่น่าเชื่อถือ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อดำเนินการสั่งต่อไปได้ ซึ่งในที่สุดแล้วหากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้องพนักงานอัยการก็มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นได้

กรณีมีข้อค้นพบจากข้อเท็จจริงของคดีเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงประมาณร้อยละ ๕๐ ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง ซึ่งถือว่าเป็นแง่ดีที่ปรากฏผลชัดเจนว่า ศาลได้พิจารณาคดีจากพยานหลักฐาน เมื่อไม่สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ก็ต้องพิพากษายกฟ้อง แต่หากพิจารณาในแง่ของประสิทธิภาพของกระบวนการสืบสวน สอบสวน จึงเห็นได้ว่า ภาครัฐยังขาดพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีความมั่นคง ซึ่งต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวนคดีความมั่นคงเป็นการเฉพาะ รวมทั้งการพิจารณาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ก่อนมีการสั่งฟ้องคดีที่แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เช่น ขั้นตอนการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน และการสั่งฟ้องคดี

แม้ในที่สุดคดีความมั่นคงที่ศาลพิพากษายกฟ้อง รัฐจะดำเนินการเยียวยาดูแล และชดเชยความรู้สึกของประชาชน แต่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้น เพื่อคำนึงถึงความยุติธรรมและความเป็นธรรม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนและการได้มาซึ่งพยานหลักฐานเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ จึงควรมีการพิจารณาศึกษากระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจังต่อไป

(๔) ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ทับซ้อนกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ในพื้นที่เดียวกันจำนวน ๓๓ อำเภอ ซึ่งเห็นว่าพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ควรใช้ในพื้นที่อำเภอซึ่งมีแนวเขตติดต่อกับแนวเขตชายแดนเป็นสำคัญ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีสภาพบังคับที่ค่อนข้างรุนแรง

จากการพิจารณาที่มีความเห็นว่าการใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ในลักษณะดังกล่าว อาจเป็นที่มาของปัญหาสำคัญที่มีการกล่าวอ้างถึงบ่อยครั้ง เช่น การจับกุมและควบคุมตัวบุคคลในทันทีโดยไม่มีหมายหรือคำสั่งศาล ไม่มีการแจ้งข้อหาหรือให้สิทธิตามสมควรแก่ผู้ต้องสงสัย ส่งผลให้ผู้ที่ถูกบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวโดยตรง ครอบครวัและเครือญาติ เกิดความรู้สึกว่าได้รับการกระทำที่มีลักษณะรุนแรงเกินกว่าเหตุจากเจ้าหน้าที่รัฐเช่น การใช้อำนาจตามมาตรา ๑๕ ทวิ “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดจะเป็นราชศัตรูหรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ แต่ต้องกักไว้ไม่เกินกว่า ๗ วัน”

ซึ่งหลักการดังกล่าว เป็นการให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ทหารในการดำเนินการจับกุมตัวบุคคลโดยไม่มีกลไกการถ่วงดุลขององค์กรศาล จึงอาจกล่าวได้ว่าอำนาจดังกล่าวมีลักษณะที่รุนแรงและง่ายต่อการใช้อำนาจในลักษณะเกินสมควรแก่เหตุของเจ้าหน้าที่รัฐก่อนดำเนินการตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ต่อไป (ในกรณีที่ต้องการดำเนินคดีต่อไป) ทั้งนี้ ในการพิจารณาได้รับทราบว่ามีอำนาจที่ฝ่ายความมั่นคงมีความจำเป็นต้องใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ในการจับกุมตัวบุคคลในกรณีเร่งด่วน ซึ่งมีความเห็นว่าเป็นการกระทำที่ผิดซึ่งหน้า เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดได้อยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ และยังสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ได้อีก ซึ่งในกระบวนการอาจก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอยู่บ้าง แต่เห็นว่ามีอำนาจที่จำเป็นต้องพิจารณาถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนประกอบด้วย ซึ่งอาจช่วยลดประเด็นที่ประชาชนได้กล่าวอ้างหรือกล่าวหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐว่ามีการกระทำที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ รวมทั้งสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนได้ดีขึ้น

๒) การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปตามหลักนิติรัฐ และหลักการแบ่งแยกอำนาจแล้วหรือไม่

หลักนิติรัฐ กล่าวโดยสรุปคือ รัฐที่ปกครองโดยกฎหมายที่มีความยุติธรรม ทั้งนี้ หลักนิติรัฐมีองค์ประกอบสำคัญสองส่วน กล่าวคือ องค์ประกอบในทางรูปแบบ การปฏิบัติราชการของฝ่ายปกครองจะต้องผูกพันอยู่กับกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ และในทางเนื้อหาจะต้องมีการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ต้องกระทำการด้วยความยุติธรรม ถูกต้อง และพอสมควรแก่เหตุ รวมทั้งหลักการแบ่งแยกอำนาจที่มีการแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจออกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็เป็นส่วนหนึ่งภายใต้หลักนิติรัฐด้วย

(๑) ประเด็นทางกฎหมาย

ก. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในสถานการณ์ฉุกเฉินไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง กล่าวคือ “มาตรา ๑๖ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับ ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” นอกจากนั้นยังมีบทคุ้มครองเจ้าหน้าที่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์พิเศษ กล่าวคือ “มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่”

ข. การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่อยู่ในการถ่วงดุลของรัฐสภาโดยอาศัยกลไกทางกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ แต่เป็นการถ่วงดุลทางการเมืองโดยอาศัยหลักการทางรัฐธรรมนูญ เช่น การตั้งกระทู้ถาม หรือการเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นต้น

จากการพิจารณาศึกษา มีความเห็นว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เป็นกฎหมายของฝ่ายบริหารซึ่งออกตามเงื่อนไขแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดในภายหลัง อันเป็นการอนุมัติพระราชกำหนดทั้งฉบับที่กระบวนการตรามีได้ผ่านการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติเหมือนกฎหมายทั่วไป ซึ่งประเด็นนี้เป็นไปตามหลักการทางทฤษฎีตามหลักสากลแล้ว แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวเป็นการจัดทำขึ้นภายใต้เงื่อนไขโดยกระบวนการตราพิเศษ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า ได้มีการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ต่อเนื่องกันถึง ๓๑ ครั้ง โดยเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารในการพิจารณาขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปได้เป็นคราว ๆ คราวละไม่เกิน ๓ เดือนโดยไม่มีกำหนด ซึ่งการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารดังกล่าวไม่มีองค์กรอื่นใด่วงดุลการใช้ดุลพินิจนอกจากการถ่วงดุลในทางการเมือง เช่น การตั้งกระทู้ถาม หรือการเปิดอภิปรายทั่วไป ดังกล่าวแล้ว

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของรัฐบาล เมื่อพิจารณาในทางหลักการแล้วเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารที่สามารถทำได้และมีความจำเป็นที่ฝ่ายบริหารต้องมีอำนาจดังกล่าวเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่ประเด็นการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งในทางข้อเท็จจริงได้มีการขยายระยะเวลาอย่างต่อเนื่องมาแล้ว ๓๑ ครั้ง จึงเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารที่ไม่มีองค์กรใดถ่วงดุลการใช้อำนาจดังกล่าวได้ เมื่อพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เป็นกฎหมายที่มีกระบวนการตราพิเศษและเป็นกฎหมายด้านความมั่นคงที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง และได้มีการนำไปใช้บังคับในลักษณะต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงควรให้ความสำคัญต่อการถ่วงดุลการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งการพิจารณาศึกษาพบข้อมูลผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายดังกล่าว โดยข้อมูลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๔๕ เห็นด้วยว่า รัฐบาลควรคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ และให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๕๔ เห็นด้วยว่า เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่มีประสิทธิภาพควรใช้กฎหมายฉบับอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการฉุกเฉินฯ^๑ ทั้งนี้ จากข้อมูลของผู้แทน กอ.รมน. ที่มาชี้แจง พบว่า บุคคลในพื้นที่ประมาณร้อยละ ๖๒ ยังคงต้องการให้ใช้บังคับพระราชกำหนดการบริหารราชการฉุกเฉินฯ อยู่^๒ โดยจะเห็นได้ว่า สถิติงานวิจัยทั้ง ๒ งานวิจัยมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากตัวแปรอย่างระยะเวลาของการประเมินผลหรือกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสอบถามความคิดเห็น แต่ในการพิจารณาไม่ว่าผลการวิจัยจะออกมาในรูปแบบใด ประเด็นที่เป็นจุดบกพร่องของกฎหมายก็ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นให้เกิดแก่บุคคลส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยหรือถูกบังคับใช้กฎหมายนี้โดยตรง อาทิ อาจารย์เริ่มปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เกิดการถ่วงดุลโดยรัฐสภาในการขยายระยะเวลาประกาศ

^๑ การศึกษาวิจัยประเมินผลกระทบของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (CSCD) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เสนอต่อศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒)

^๒ การประเมินผลการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

สถานการณ์ฉุกเฉินในแต่ละช่วงเวลาตามความเหมาะสม ซึ่งเห็นว่าหลักกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี สหราชอาณาจักร หรือประเทศแคนาดา รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ๒ ได้มีหลักการให้รัฐสภาเข้าไปมีบทบาทในการถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในลักษณะดังกล่าว อยู่ด้วย แต่ทั้งนี้ การถ่วงดุลโดยรัฐสภาดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงความจำเป็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนประกอบกันเป็นสำคัญ นอกจากนี้รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเชื่อมโยงกับประชาชนมากที่สุด เมื่อได้เข้ามามีส่วนในการถ่วงดุลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวตามความเหมาะสม จะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสร้างการยอมรับให้เกิดแก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดียิ่งขึ้น

๖. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ

๖.๑ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยหลักการแล้วเป็นอำนาจที่ฝ่ายบริหารสามารถกระทำได้เพื่อป้องกัน แก้ไข ปรามปราม ระวังภัยภัย พิ้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้เหตุการณ์กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ซึ่งเป็นไปตามหลักสากล แต่เนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งบางส่วนได้กระทำการอันมีลักษณะรุนแรงเกินความจำเป็น ไม่สมควรแก่เหตุ หรือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น ในประเด็นนี้ ภาครัฐควรยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยการมีหน่วยงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ ประสานงาน รวมทั้งบริการประชาชนผู้เดือดร้อนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม มีความเป็นอิสระ และมีความเป็นเอกภาพในการทำงานในพื้นที่

๖.๒ รัฐบาลควรมีการทบทวนพื้นที่ซึ่งได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความรุนแรงอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม โดยนำกรณีที่ได้ยกเลิกแล้วที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี มาเป็นแบบอย่าง และควรคงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไว้สำหรับพื้นที่ซึ่งมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

๖.๓ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือของประชาชนต่อการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในแต่ละครั้ง รัฐบาลควรประกาศเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแต่ละครั้งให้ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนในพื้นที่ และควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทบทวน ประเมินความจำเป็นดังกล่าวด้วย

๖.๔ ในพื้นที่ซึ่งมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ซ้อนกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ควรมีการทบทวนเป็นรายพื้นที่ด้วยว่า พื้นที่ใดมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ ด้วย เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ มีลักษณะรุนแรงส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากกว่ากฎหมายด้านความมั่นคงฉบับอื่น ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

๖.๕ ควรมีการริเริ่มแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ โดยให้รัฐสภามีโอกาสถ่วงดุลการใช้อำนาจในการขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของฝ่ายบริหารได้ตามสมควร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างเอกภาพในการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนควบคู่กัน

๗. คณะกรรมการวิสามัญฯ ขอเสนอผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ
วิสามัญฯ รวมทั้งข้อสังเกตมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

จิปาถะ

(นางจิปาถะ บุนนาค)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถีวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาคผนวก ๑

รายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

6. ПРИВАТ

ВНЕШНЕГО КОММЕРЦІАЛЬНОГО БАНКУ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๓๕-๓๐๘/๒๕๕๓

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำความผิด และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ร้อง ผู้เสียหาย และองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓๔ กรณี

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. ความเป็นมา

สืบเนื่องจากประชากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ซึ่งมีภูมิหลังในทางประวัติศาสตร์ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม อุดมลักษณะทางชาติพันธุ์ ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ได้ถูกมองว่าเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศไทย และมีความรู้สึกถูกกีดกันด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จนกระทั่งนำมาสู่ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงที่ผ่านมา โดยปัจจัยที่สำคัญหนึ่งซึ่งสะสมมานานและทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าว คือ การกล่าวหาว่ามีการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในช่วงปี ๒๕๔๗ ถือว่าเป็นการปะทุของเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งสำคัญ และทำให้มีเหตุการณ์รุนแรงอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การที่รัฐบาลหรือฝ่ายความมั่นคงประกาศเขตพื้นที่กฏอัยการศึก ตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ความรุนแรง และรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

/จังหวัดชายแดน...

จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่กระทบมากับผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายกรณี

การกระทำที่ถือว่าเป็นการทรมานในทางสากล คือ การกระทำใด ๆ ที่ทำอย่างจงใจ เพื่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทรมานทางกายหรือจิตใจต่อบุคคล เพื่อตอบสนองเป้าหมายของการสอบสวนทางอาญา และเพื่อเป็นการข่มขู่ เป็นการลงโทษบุคคล เป็นมาตรการป้องกัน เป็นบทลงโทษ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ การทรมานจึงเป็นการใช้วิธีการใด ๆ ต่อบุคคล เพื่อลบล้างบุคคลผู้เป็นเหยื่อ หรือลดทอนศักยภาพทางกายหรือจิตใจ แม้ว่าวิธีการเหล่านั้นอาจไม่ทำให้เกิดความเจ็บปวดทางกายหรือจิตใจ ก็ตาม การทรมานมีหลายรูปแบบ เช่น การช็อตด้วยไฟฟ้า การใช้เท้าเหยียบย่ำ การบังคับให้อยู่ในท่วงท่าที่สร้างความเจ็บปวด การทุบตี การข่มขืน การทำให้ขาดอากาศหายใจ การใช้น้ำหรือการบังคับไม่ให้รับประทานอาหาร ไม่ให้หลับนอน และไม่ให้อ่านหนังสือ การข่มขู่คุกคามในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น โดยในช่วงตั้งแต่ได้รับคำร้องมาในปี ๒๕๕๐ ถึง เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะเข้าข่ายของการกระทำทรมานในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๓๔ คำร้อง

๒. การพิจารณาคำร้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องดังกล่าวข้างต้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงรับไว้พิจารณาว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ อย่างไร และควรมีมาตรการการแก้ไขปัญหารวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายประการใด

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาศัยอำนาจในการตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่

/กระทำ...

กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการ ในกรณีที่น่าปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่
เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป และตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๓ ว่าด้วยการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมี
สาระสำคัญของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๒๕ มีสาระสำคัญที่ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจแจ้งไปยัง
บุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการ
เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นชี้แจงข้อเท็จจริงภายใน
ระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๒๖ มีสาระสำคัญว่า เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการ
ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว หากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่ามีการกระทำหรือการละเลย
การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการ
ละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไปยังบุคคลหรือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๒ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ สามารถแจ้งเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้
ความเห็น หรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจเรียกบุคคล นิติบุคคล
หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง
เพื่อประกอบการพิจารณาได้

จากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ ข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการชายแดนภาคได้ขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบเช่นเดียวกับ
คณะกรรมการตามบทบัญญัติมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจในการรณรงค์เพื่อต่อต้านการทรมานดำเนินการตรวจสอบ
ต่อมาได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการชายแดนภาคได้ดำเนินการตรวจสอบต่อไป สรุปข้อเท็จจริง
และการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับกรณีร้องเรียนต่าง ๆ ตามลักษณะ ดังนี้

๑. การเชิญผู้เสียหาย ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และหน่วยงานมาชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยวาจา
๒. มีหนังสือให้ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และหน่วยงานมาชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยวาจา
๓. การลงพื้นที่พบผู้เสียหายเพื่อสอบถามปากคำ และตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
๔. การตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังผู้ต้องสงสัย ณ สถานที่ถูกควบคุมตัว

/๕. จัดทำข้อเสนอ...

๕. จัดทำข้อเสนอจากการตรวจเยี่ยมผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๖. จัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการซ้อมทรมานกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. กฎหมาย ระเบียบ และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาตรวจสอบปัญหาการซ้อมทรมานที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กติการหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี มาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๒๖ การให้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๔๐...

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งประเทศไทย
เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙

ข้อ ๒ ข้อ ๓ ย่อย รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

(ก) ประกันว่า บุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิด ต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะถูกกระทำโดยบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่

(ข) ประกันว่า บุคคลใดที่เรียกร้องการเยียवादังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ โดยระบบกฎหมายของรัฐและจะพัฒนาหนทางการเยียवाद้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล

(ค) ประกันว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

ข้อ ๖ ข้อ ๑ ย่อย มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการประเดิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ ๘ ข้อ ๓ ย่อย บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่า จะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น

ข้อ ๘ ข้อ ๕ ย่อย บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่น
ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐
และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้อ ๑ ข้อ ๑ ย่อย เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า "การทรมาน" หมายถึง
การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือ
ทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจาก
บุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม
กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคล
ที่สาม หรือเพราะเหตุผลใด ๆ บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด เมื่อความ
เจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจ
ของเจ้าพนักงานของรัฐหรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความ
เจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้ง
ปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ ๒ ข้อ ๑ ย่อย ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่าง ๆ ทางนิติบัญญัติ
ทางบริหาร ทางตุลาการ หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำการ
ทรมานในอาณาเขตใดซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

ข้อ ๒ ย่อย ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะ เป็นภาวะสงคราม หรือสภาพ
คุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉิน
สาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

ข้อ ๓ ย่อย คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหรือจากทางการ ไม่สามารถยกขึ้นเป็น
ข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

รวมทั้งข้อบทอื่น ๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ ที่รัฐภาคีมีพันธกรณี
ที่ต้องปฏิบัติเพื่อป้องกันการทรมานฯ นำผู้กระทำผิดมาลงโทษ และเยียวยาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้ได้รับ
ผลกระทบจากการทรมานฯ

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศอีกหลายฉบับที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ
ต่อนักโทษ การใช้อาวุธโดยเจ้าหน้าที่ที่ใช้บังคับกฎหมาย การปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมและควบคุมตัว ฯลฯ
เช่น ประมวลระเบียบปฏิบัติการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ๑๙๗๙ หลักการ
พื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย
๑๙๙๐ และหลักการในการสอบสวนหรือแสวงหาหลักฐานอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการกระทำ
ทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ๒๐๐๐ เป็นต้น

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา แม้จะยังไม่มี การอนุวัติให้เป็นไปตาม พันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ โดยยังไม่มีข้อกำหนดความผิดฐาน ทรมาน แต่ก็มีข้อกำหนดความผิดอื่น ๆ ที่รัฐสามารถเอาตัวเจ้าหน้าที่ที่กระทำทรมานมาลงโทษได้ในระดับหนึ่ง เช่น ข้อกำหนดความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ (มาตรา ๑๕๗) ข้อกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (มาตรา ๒๙๖) ข้อหาทำร้ายร่างกายโดยการทรมาน (มาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๒๘๙ (๕)) เป็นต้น

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐ ปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดโดยยึดหลักเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อย่างเคร่งครัด

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗ และพระราชกำหนดการ บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ แม้ว่ากฎหมายและการบังคับใช้จะทำให้ผู้ต้อง สงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่ต้องตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกซ้อมทรมานฯ ก็ตาม แต่การ บังคับใช้กฎหมายพิเศษทั้งสองฉบับนี้ ก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการสิทธิมนุษยชนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งก็มิได้ให้ อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่จะกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยการซ้อมทรมานได้

๕. สรุปข้อเท็จจริงและคำชี้แจง

กรณีที่มีผู้ร้อง ผู้เสียหาย และองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องได้กล่าวหาว่า ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้มีการซ้อมทรมานอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญและอยู่ในความสนใจของ หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ ย่ำยีศักดิ์ศรี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีผลให้ประเทศไทย ต้องจัดทำรายงานสถานการณ์การดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าวเสนอไปยัง คณะกรรมการอนุสัญญาฯ ของสหประชาชาติ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ดำเนินการจัดทำรายงานดังกล่าว ทั้งนี้ นอกเหนือจากรายงานฯ ซึ่งจัดทำโดยกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ต้องจัดทำรายงานคู่ฉบับ (Shadow report) เพื่อเสนอไปยังคณะกรรมการอนุสัญญาฯ ของสหประชาชาติ เช่นเดียวกัน

๕.๑ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้อง

เพื่อให้เห็นภาพรวมสถานการณ์การซ้อมทรมานที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีการกระทำทรมานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างและนำไปสู่การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามที่มีคำร้องขอให้ดำเนินการ จำนวน ๓๔ คำร้อง ดังนี้

/๑) คำร้องที่ ๑๐๒/๒๕๕๐...

๑) คำร้องที่ ๑๐๒/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายมุขัมหมัด อามิง ยูไซ๊ะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ นายมุขัมหมัดฯ ถูกนำตัวไปสอบสวนที่ค่ายทหารแห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา เกี่ยวกับคดีปล้นปืนที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อปี ๒๕๔๗ โดยระหว่างถูกควบคุมตัว ถูกเจ้าหน้าที่ทหารข่มขู่เพื่อให้รับสารภาพ และทำร้ายร่างกายด้วยการเตะที่ท้อง ขกที่ใบหน้า ใช้เหล็กฆาตกรสร้างบ้านกระแทกบนศีรษะหลายครั้ง มีการใช้ไฟฟ้าช็อตและใช้บุหรี่จี้ตามร่างกาย และนำสุนัขมาล่ามโซ่ไว้ใกล้ ๆ

๒) คำร้องที่ ๒๔๗/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายสุกรี อาดำ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๐ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจจับกุมในคดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดียกศพาคัดคอนายจวน แก้วทองประคำ และนำตัวไปควบคุมไว้ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี โดยถูกเจ้าหน้าที่สอบสวนทำร้ายร่างกายด้วยการขก เตะ และตีที่หน้าอก รวมทั้งบังคับให้ลงชื่อในกระดาษเพื่อให้รับสารภาพ นอกจากนี้ได้ถูกนำตัวไปไว้ในเต็นท์กลางแจ้งแล้วปิดเต็นท์ และจุดไฟเผาเปลือกมะพร้าวไว้ด้านในเต็นท์

๓) คำร้องที่ ๒๕๘/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายชอลาสูดิน กอเด็ม และ นายมุขัมหมัด มะแตหะ ตามคำร้องสรุปว่า ถูกจับกุมในข้อหาร่วมกันเผาโรงเรียน และขโมยเครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนบ้านป่าหวัง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๙ - ๑๑ เมษายน ๒๕๕๐ ทั้งสองคนถูกส่งตัวไปควบคุมที่ศูนย์เสริมสร้างความสามัคคี ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เป็นเวลา ๗ วัน ระหว่างการควบคุมถูกเจ้าหน้าที่ซ้อมทรมานจนได้รับบาดเจ็บและฟันหัก

๔) คำร้องที่ ๔๕๒/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายยาการิยา ปะโอะมานิ (เสียชีวิตขณะอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่) ตามคำร้องสรุปว่า เหตุเกิดที่หมู่ ๕ ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา โดยเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ทหารสังกัด กรมทหารพรานที่ ๔๑ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้ควบคุมตัวนายยาการิยาฯ ไป ต่อมาวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรบันนังสตา ได้แจ้งญาติให้ไปรับศพนายยาการิยาฯ ที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งว่า นายยาการิยาฯ ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต แต่จากการตรวจสอบพบว่า นอกจากบาดแผลที่ถูกยิงแล้ว มีบาดแผลอื่น ๆ ที่เกิดจากของแข็งไม่มีคมหลายแห่งทำให้ปอดช้ำและซี่โครงหัก

๕) คำร้องที่ ๔๕๓/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายฮัสฮารี สะมาแอ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยเฉพาะกิจ ๑ จังหวัดยะลา และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรปะแต ได้เข้าจับกุมนายฮัสฮารีฯ ที่บ้านจาเราะซีโป๊ะ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเอะ อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา ในคดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ยิงราษฎรที่โดยสารรถตู้สายเบตง-หาดใหญ่ โดยภายหลังจากการจับกุมนั้น นายฮัสฮารีฯ ได้รับบาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิตในเวลาต่อมา

/จากการ...

จากการสังเกตสภาพศพพบว่า ใบหน้าวมซ้ำ ศีรษะมีรอยซ้ำ บริเวณกกหูมีรอยเขียวซ้ำ ซึ่งญาติเชื่อว่า ถูกซ้อมทรมานในระหว่างการถูกควบคุมตัว

๖) คำร้องที่ ๔๕๔/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายชูไชนิง อับดุลเลาะห์ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ นางสาวอาอีซาดา อิบรอฮิม ถูกยิงด้วยอาวุธปืนเสียชีวิต หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๑ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส ได้เข้าปิดล้อมมัสยิดอิสลามียะห์ บ้านโอบาตุ ตำบลลุเต็ง อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส และมีการค้นหาและติดตามจับกุมผู้ต้องสงสัยกรณีดังกล่าว และใช้ปืนยิงที่ขาของนายฮาซุบูละห์ แจะ เป็นเหตุให้เสียชีวิต และมีการทำร้ายร่างกายนายชูไชนิงฯ ซึ่งเป็นผู้มีสติไม่สมประกอบ

๗) คำร้องที่ ๗๔๓/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายอับดุลลาเต๊ะ ยาลี ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ทหารจากค่ายหน่วยเฉพาะกิจอาเสน ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจปาเจาะ ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ควบคุมตัวนายอับดุลลาเต๊ะฯ ไว้ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในระหว่างถูกควบคุมตัวถูกเจ้าหน้าที่ซ้อมได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา

๘) คำร้องที่ ๗๖๖/๒๕๕๐ ผู้เสียหาย นายเพาซี เจ๊ะซู ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ เข้าตรวจค้นบ้านของผู้เสียหาย ที่หมู่ที่ ๙ ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และถูกนำตัวไปที่ศูนย์เสริมสร้างความสัมพันธ์ ค่ายอิงคยุทธบริหารจังหวัดปัตตานี โดยถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวในห้องมืดอย่างมิดชิดเพียงลัวพัง มีอากาศน้อย และไม่มีแสงสว่าง มีเพียงห้องน้ำอย่างเดียว นอกจากนี้ ถูกซ้อมทรมานด้วยการตบตีด้วยของแข็ง เตะ เขี่ยบบริเวณลำตัว และข่มขู่จะฆ่าหากไม่ลงชื่อรับสารภาพในคดีก่อความไม่สงบ

๙) คำร้องที่ ๘๒๓/๒๕๕๐ ผู้เสียหายรวมแปดคน คือ ๑) นายสุปรี มะยิ ๒) นายฮับบูเลาะห์ นิเวระ ๓) นายมาสสัน ดอเลาะ ๔) นายนอรอดิง บินบือราเฮง ๕) นายอาชิ เจ๊ะเลาะ ๖) นายมะฮารีละเตะ ๗) นายอาฮามัด สะรีสะเหมาะ และ ๘) นายอิรฟัน (ไม่ทราบนามสกุล) ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้เสียหายทั้งแปดคน ถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมที่บ้านโคก หมู่ที่ ๕ ตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส แล้วนำตัวไปควบคุมที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส (ค่ายปีเหล็ง) ในระหว่างถูกควบคุมตัว ผู้เสียหายทั้งแปดคนถูกเจ้าหน้าที่ซ้อมทรมาน ทำร้ายร่างกาย ทำให้ได้รับบาดเจ็บตามร่างกาย

๑๐) คำร้องที่ ๓๑/๒๕๕๑ ผู้เสียหาย คือ นายลุดพี มามู และนายลกมัน มามู ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๐ ได้มีกลุ่มคนร้ายลอบยิงนางสาวกามาเรีย มะลี ครูโรงเรียนบ้านป่าทุ่ง จังหวัดปัตตานี หลังจากนั้นประมาณ ๑ เดือน เจ้าหน้าที่ทหาร (ไม่ทราบสังกัด) ได้ใช้อำนาจตามกฎหมายยึดการศึกษาจับกุมนายลุดพีฯ และนายลกมันฯ ไปสอบสวน โดยระหว่างการ

/สอบสวน...

สอบสวนถูกบังคับให้ถอดเสื้อผ้า ถูกราดน้ำ และให้อยู่ในห้องที่มีเครื่องปรับอากาศในอุณหภูมิต่ำมาก ๆ นอกจากนี้ ได้ถูกทำร้ายร่างกายด้วยการตบศีรษะ และตีบหน้า

๑๑) คำร้องที่ ๖๓/๒๕๕๑ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยเฉพาะกิจที่ ๑๑ ได้ตรวจค้นหอพักนักศึกษาและจับกุมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และสถาบันการพลศึกษา ในข้อหาเมียเสพติดและอาวุธปืนไว้ในครอบครอง รวมเจ็ดคน ได้แก่ ๑) นายอิสมาแอ เตะ ๒) นายอิสมาตี ประดู ๓) นายอับดุลเลาะ ดอเลาะ ๔) นายกุยิ อีแด ๕) นายอามีซี มีนา ๖) นายอาหามะ บาโด และ ๗) นายอิสมัน เจ๊ะยอ โดยให้ความรุนแรงในลักษณะการข่มขู่ทรมาน และควบคุมตัวไว้ที่ศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ชุดเดียวกัน ได้ทำการจับกุมนักศึกษาเพิ่มอีกสองคน คือ นายชอบร กาชอ และ นายอับดุลอาซิส อารง โดยมีการข่มนักศึกษาดังกล่าว ให้รับสารภาพ

๑๒) คำร้องที่ ๔๙๕/๒๕๕๑ ผู้เสียหาย นายกอเด เถาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่ได้เข้าจับกุมนายกอเดฯ ไปควบคุมที่ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า จังหวัดยะลา (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้) ถูกเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจทหารพรานที่ ๔๓ ทำร้ายร่างกายให้รับสารภาพ โดยได้รับบาดเจ็บที่ข้อศอกและหัวเข่า

๑๓) คำร้องที่ ๔๙๗/๒๕๕๑ ผู้เสียหาย นายอุสมาน ญู ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑ นายอุสมานฯ กับพวกรวมสี่คน เป็นราษฎรหมู่ที่ ๔ ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรยะรัง ควบคุมตัวโดยไม่ทราบสาเหตุ ขณะที่ถูกนำตัวขึ้นรถยนต์ไปที่สถานีตำรวจภูธรยะรัง ระหว่างทางนายอุสมานฯ ถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจภูธรยะรัง เป็นเวลา ๓ วัน ก็ถูกข่มขู่ได้รับบาดเจ็บสาหัส ได้แก่ เลือดออกจากรูจมูกและใบหู และซี่โครงได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนัก

๑๔) คำร้องที่ ๕๑๗/๒๕๕๑ ผู้เสียหาย นายยะโก๊ะ แอเสาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ ขณะที่นายยะโก๊ะฯ กำลังขับรถยนต์อยู่ในพื้นที่อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ได้มีรถยนต์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรบ้านโสร่ง ขับสวนมา และยิงปืนขึ้นฟ้า เป็นเหตุให้นายยะโก๊ะฯ ตกใจกลัวหยุดรถแล้ววิ่งลงไปในทุ่งหญ้า จากนั้นเจ้าหน้าที่ทหารได้เข้ามาจับกุมตัวนายยะโก๊ะฯ พร้อมอาวุธปืนสงครามของกลาง จำนวน ๒ กระบอก ซึ่งในขณะที่ทำการจับกุมเจ้าหน้าที่ทหารได้ทำร้ายร่างกายนายยะโก๊ะฯ

(๑๕) คำร้องที่ ๒๔/๒๕๕๒...

๑๕) คำร้องที่ ๒๔/๒๕๕๒ ผู้เสียหาย นายรอนิง คดเลาะ และนายอับดุลเลาะ แวหะยี ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ได้เข้าปิดล้อมพื้นที่ เพื่อตรวจค้นหมู่บ้านบาโงกาญ ตำบลเกาะมาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ปรากฏว่า นายอับดุลอาซิง เกล็ยร ซึ่งพิการมือลีบ ถูกยิงเสียชีวิต และเจ้าหน้าที่ได้ควบคุมตัวนายรอนิงฯ และ นายอับดุลเลาะฯ ไปสอบสวนที่ค่ายกองพลทหารราบที่ ๑๕ จังหวัดปัตตานี โดยระหว่างการสอบสวน ถูกทำร้ายร่างกาย เพื่อให้รับสารภาพว่าเป็นสมาชิกของขบวนการก่อการร้าย ด้วยการตบที่กอกหู ใช้มือทุบศีรษะ และเตะหัวเข้า

๑๖) คำร้องที่ ๒๗/๒๕๕๒ ผู้เสียหาย นายดิลลิ๊ะ เจ๊ะสุรี และนายอิสเฮาะ มะเซ็ง ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๒ นายดิลลิ๊ะฯ และนายอิสเฮาะฯ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมและนำตัวไปสอบสวนที่หน่วยเฉพาะกิจ ๑๑ จังหวัดยะลา โดยอ้างว่าผู้เสียหาย เป็นสมาชิกแนวร่วมกลุ่มอาร์ เค เค จากนั้นถูกส่งตัวไปควบคุมตัวที่ ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี และถูกขังในห้องมืด ๓ ชั่วโมง

๑๗) คำร้องที่ ๘๙/๒๕๕๒ ผู้เสียหาย นายสะแปอิง สะเตาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ นายสะแปอิงฯ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนจาก ค่ายนเรศวร จังหวัดยะลา จับกุมตัวไปสอบสวนในข้อหายิงเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนที่บ้านอิจิง จังหวัดยะลา เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน และเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจที่ ๑๕ ได้ทำร้ายร่างกาย นายสะแปอิงฯ มีรอยฟกช้ำตามร่างกาย

๑๘) คำร้องที่ ๑๔๔/๒๕๕๒ ผู้เสียหาย นายมักตา มุซอ กับพวกรวมสามคน ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองจิก ได้ตรวจค้นบ้านเลขที่ ๑๑๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลโปโลปะโย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และจับกุม นายมักตาฯ กับพวกรวมสามคนไปควบคุมและสอบสวนที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่สอบสวนได้บังคับให้ดื่มน้ำคล้ายน้ำมัน ทำให้เกิดอาการปวดท้องอย่างรุนแรง ต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา ต่อมาถูกสอบสวนอีกครั้งตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๐๓.๐๐ น. รวมเป็นเวลา ๑๐ ชั่วโมง โดยไม่ได้พัก

๑๙) คำร้องที่ ๗๐๕/๒๕๕๒ ผู้เสียหาย นายมะกอริง เจ๊ะอาแว ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ นายมะกอริงฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารเชิญตัวไปสอบถามกรณีเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารที่โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดปัตตานี นายไปหลายกระบอก นายมะกอริงฯ ถูกนำตัวไปสอบถามที่ ค่ายอิงคยุทธบริหาร โดยใช้กระบวนการซักถามด้วยระยะเวลายาวนานโดยไม่มีพักทั้งเวลากลางวันและ กลางคืนติดต่อกันกว่า ๑๘ ชั่วโมง ทำให้มีอาการเครียดอย่างหนัก เจ้าหน้าที่ได้ส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาล ค่ายอิงคยุทธบริหาร และโรงพยาบาลโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามลำดับ

/๒๐) คำร้องที่ ๒๙/๒๕๕๓...

๒๐) คำร้องที่ ๒๙/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายชูรัชม กะโสะ ตามคำร้องสรุปว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารประจำฐานปฏิบัติการค่ายวัดดินเสมอ อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ควบคุมตัวไป ค่ายอิงคยุทธบริหาร เพื่อสอบสวนเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๓ ญาติได้เดินทางไปเยี่ยมนายชูรัชมฯ แจ้งว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารสอบสวนในห้องที่มีอุณหภูมิต่ำมาก โดยให้สวมใส่เพียงกางเกงชั้นในเพียงตัวเดียว นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ทหารได้ข่มขู่ว่าหากไม่รับสารภาพจะ ถูกทำร้าย

๒๑) คำร้องที่ ๕๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายชูชัยมี อาแว ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๓ นายชูชัยมีฯ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา จับกุมตัว ในข้อหาก่อเหตุระเบิดที่หน้าโรงพยาบาลศูนย์ยะลา และยิงคนบริเวณตลาดเก่า ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยถูกส่งตัวไปควบคุมที่ค่ายทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ ๑๑ ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวได้ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพตามข้อกล่าวหา ด้วยการใช้มือตบบริเวณกราม ด้านซ้ายทู่กลางศีรษะ ใช้เชือกตีที่หน้าท้อง ใช้เท้าถีบบริเวณหน้าอกข้างซ้ายจนเป็นรอยขีด และถูกตบ บริเวณก้นทางด้านซ้าย

๒๒) คำร้องที่ ๙๔/๒๕๕๓ ผู้เสียหายรวมห้าคน ได้แก่ ๑) นายอัมเขาะ สาเมาะ ๒) นายอาบุดอริ สุตะ ๓) นายอับดุลอาชิ สาและ ๔) นายอัมรี สามะแอ และ ๕) นายอัดลัน สามะแอ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารไม่ทราบสังกัดและจำนวน ได้เข้า ปิดล้อมและตรวจค้นบ้านคลอและ หมู่ที่ ๓ ตำบลบาเราะใต้ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส และได้ ควบคุมตัวผู้เสียหายดังกล่าวไปที่หน่วยเฉพาะกิจ ฐานปฏิบัติการโรงประปาบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส นายอัมเขาะฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารขุดจับกุมทำร้ายร่างกาย เช่น เตะตามลำตัว เป็นต้น สำหรับนายอับดุลอาชิฯ มีรอยฟกช้ำบริเวณแก้มด้านขวา

๒๓) คำร้องที่ ๑๕๒/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายบูคอรี สุตะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารได้เข้าปิดล้อมและตรวจค้นบ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลบาเราะใต้ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ได้นำตัวนายบูคอรีฯ ไปควบคุมที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร และสอบสวนในห้องเย็นตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๐.๐๐ น. ของ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และถูกข่มขู่ด้วยการตบหน้า ถูกถีบ และตอยหน้าท้องโดยไม่ถอดรองเท้า ให้ลุกนั่ง ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สอบสวนยังได้ใช้ถุงดำคลุมหัวจนเกือบ ขาดอากาศหายใจ เพื่อให้รับสารภาพว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ

๒๔) คำร้องที่ ๑๕๔/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายมะดาแสบ สาหมีะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๒ ได้จับกุมนายมะดาแสบ ที่ร้านน้ำชา ภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส หลังจากนั้นได้นำตัวไปควบคุมที่หน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๒ โดยขณะที่ถูกควบคุมตัว ได้ถูกเจ้าหน้าที่ทหารชกบริเวณปากถูกตีบริเวณเอวมีรอยช้ำถูกไฟฟ้าช็อตตามลำตัว และถูกปิดตาแล้วปล่อยให้สุนัขกัดจนริมฝีปากแตกจนกระทั่งสลบในเวลาต่อมา

๒๕) คำร้องที่ ๒๑๔/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายอามีน กาซอ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ นายอามีนฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับและควบคุมตัวไปไว้ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ได้ถูกเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนในห้องที่มีอุณหภูมิเย็น และเจ้าหน้าที่ได้ใช้กระดาดขมแล้วฟาดที่ศีรษะ มีรอยฟกช้ำที่บริเวณข้อมือ และถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่ว่าหากไม่รับสารภาพว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบจะถูกทำร้ายร่างกาย

๒๖) คำร้องที่ ๒๔๘/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายสะมะแอ ดอเลาะบาย ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรจะกระ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แต่งกายนอกเครื่องแบบ ได้เข้าจับกุมผู้เสียหายและทำร้ายร่างกายด้วยการเตะที่ใบหน้า ใช้ด้ามอาวุธปืนยาวทวนบริเวณปาก ใช้กล้องเหล็กทาบที่หน้าอก หลังจากนั้นได้นำตัวไปควบคุมที่กรมทหารพรานที่ ๔๑ โดยไม่มีการนำตัวไปรักษาอาการบาดเจ็บ

๒๗) คำร้องที่ ๒๘๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายฟาเดล เสาะหมาน ตามคำร้องสรุปว่า ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจค้นบ้าน และได้จับกุมตัวพี่ชายของนายฟาเดลฯ ไปซ้อมทรมาน ซึ่งต่อมาได้รับการปล่อยตัว ต่อเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรโคกโพธิ์ แต่งกายนอกเครื่องแบบ ได้เข้าตรวจค้นบ้านอีกครั้ง โดยไม่มีหมายค้น และไม่พบสิ่งผิดกฎหมายใด ๆ หลังจากจากนั้น นายฟาเดลฯ ถูกจับกุมในคดียิงร้านคาราโอเกะและถูกกล่าวหาว่าเป็นแนวร่วมกลุ่มก่อความไม่สงบ

๒๘) คำร้องที่ ๓๒๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายชาบรี กะเต็ง ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ นายชาบรีฯ ถูกเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวจากตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส และนำตัวมาควบคุมไว้ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ญาติได้เข้าเยี่ยมนายชาบรีฯ ได้สังเกตเห็นบริเวณใบหน้าของนายชาบรีฯ มีลักษณะบวมช้ำและตาแดง

๒๙) คำร้องที่ ๓๒๗/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายอารอบี รือสะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารได้นำตัวนายอารอบีฯ ไปที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ระหว่างทางถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายด้วยการใช้มือทุบที่คอ เมื่อถึงค่ายอิงคยุทธบริหารก็ถูกสอบสวนจนถึงเช้าวันรุ่งขึ้นโดยที่ไม่ได้รับประทานอาหารและน้ำ และในการสอบสวนได้ถูกทำร้ายและบังคับให้

/ยื่นกางแขน...

ยื่นกางแขนบนเก้าอี้และใช้ไม้ขนาดใหญ่พันด้วยฟองน้ำตีที่บริเวณหลัง นอกจากนี้ ได้ข่มขู่ให้บอกที่
ชอนปิ่น และถูกอุกพลาสติกครอบหัว และบังคับให้ลงลายมือชื่อในเอกสารว่าไม่ได้ถูกทำร้ายร่างกาย

๓๐) คำร้องที่ ๓๔๑/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายอำรี เจ๊ะหะ ตามคำร้องสรุปว่า
เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหาร หน่วยเฉพาะกิจป่าเขาปูตะ อำเภอกงหรา จังหวัด
ปัตตานี ได้ควบคุมตัวนายอำรีฯ ไปที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ญาติได้เข้าเยี่ยมนายอำรีฯ ได้รับทราบ
เจ้าหน้าที่ทหารใช้อุกพลาสติกคลุมศีรษะและข่มขู่ทรมานด้วยการตบตี และบีบบังคับเป็นเวลานาน
เพื่อให้รับสารภาพตามข้อกล่าวหา

๓๑) คำร้องที่ ๓๕๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นางสาวภริยา สาแม็ง ตามคำร้อง
สรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารได้ควบคุมตัวนางสาวภริยาฯ ไปทำการสอบสวน
เกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่วัดช้างให้ (ฉก.๒๔) ขณะถูกควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ได้ทำร้ายร่างกายโดย
การเตะที่หน้าอกหลายครั้ง

๓๒) คำร้องที่ ๓๕๘/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายฮัดัน สะแลแม็ง ตามคำร้อง
สรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ไม่ทราบสังกัดพร้อมอาวุธปืน ได้บุกเข้าบ้าน
นายฮัดันฯ โดยไม่ได้รับอนุญาต และสอบถามเกี่ยวกับเพื่อนที่ชื่อ นายมะตอแฮฯ ขณะเดียวกัน
เจ้าหน้าที่ทหารได้ทำร้ายร่างกายนายฮัดันฯ ด้วยการปิดตา ใช้เท้าเหยียบมือทั้งสองข้าง เหยียบศีรษะ
และใช้มีดขีดที่แขนทำให้ได้รับบาดเจ็บ

๓๓) คำร้องที่ ๔๐๗/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายสุไฮลี หนีจิบูลัด ตามคำร้อง
สรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ร่วมกับ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรบ้านโหนด อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา นำหมายศาลเข้าค้น
บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลเปียน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เพื่อจับนายสุไฮลีฯ โดยขณะที่
เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้นได้ทำร้ายร่างกายนายสุไฮลีฯ

๓๔) คำร้องที่ ๔๑๙/๒๕๕๓ ผู้เสียหาย นายมะดามิง อารีฎู ตามคำร้องสรุปว่า
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ นายมะดามิงฯ ซึ่งทำงานด้านกรให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรและการอนุรักษ์
การแก้ไขปัญหาดินทำกิน ได้ถูกเจ้าหน้าที่ทหารที่ด่านตรวจอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แจ้งว่าผู้เสียหายมี
รายชื่ออยู่ในระบบฐานข้อมูลแนวร่วมผู้ก่อการร้าย และแจ้งให้ผู้ร้องไปอบรมเกี่ยวกับความมั่นคง จากนั้นได้มีการ
ทำประวัติและปล่อยตัวผู้ร้องไป แต่ผู้ร้องก็ยังได้รับความไม่สะดวกในการเดินทางจากการตรวจของ
เจ้าหน้าที่ทหารตามด่านต่าง ๆ อีกหลายครั้ง นายมะดามิงฯ จึงรู้สึกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยในชีวิต

ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวข้างต้นที่นำมาตรวจสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเรื่องที่ผ่านมา
ซึ่งในบางเรื่องคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำเป็นต้องดำเนินการตรวจสอบรายละเอียดใน
บางคำร้องต่อไป

/๕.๒ สรุปคำชี้แจง...

๕.๒ สรุปคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนดังกล่าวสรุปได้ว่า มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำทารุณ และมีการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมต่อผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ขั้นตอนการปิดล้อม ตรวจค้น ขั้นตอนการจับกุมตัวและการเชิญตัว ขั้นตอนการควบคุมตัว และขั้นตอนการสอบสวนหรือการซักถาม ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการตรวจสอบกรณีดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมอบให้คณะอนุกรรมการฯ เชิญผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงและให้ส่งพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาตรวจสอบ ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้) ศูนย์เสริมสร้างความสามัคคี ค่ายอิงคยุทธบริหาร หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ (ฉก. หมายเลขสองตัว) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในพื้นที่เกิดเหตุ และสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุ

ผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบในหลายกรณี โดยมี ๕ กรณีได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และในบางกรณียังไม่มีการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแต่อย่างใด รวมทั้งบางคำร้องอยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งเรื่องร้องเรียนที่ชี้แจงต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นั้น สรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำทารุณและมีการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมต่อผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการปิดล้อม ตรวจค้น

กรณีการเข้าปิดล้อมตรวจค้นและมีผู้ได้รับบาดเจ็บ ได้แก่ การถูกยิง หรือมีรอยฟกช้ำตามร่างกาย ในบางกรณีผู้ต้องสงสัยมีเจตนาที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารให้ถึงแก่ชีวิต ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีการใช้อาวุธปืนประจำกายยิงที่บริเวณขาเพื่อยับยั้งมิให้ทำร้ายเจ้าหน้าที่ ซึ่งถือว่าเป็นการป้องกันตัวที่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ในบางกรณีที่ผู้ต้องสงสัยมีร่องรอยหรือบาดแผล นั้นเป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นได้จากการถอดรัดพืดเหยียงหรือต่อสู้กันทั้งสองฝ่ายในระหว่างปฏิบัติการ มิได้เกิดจากการซ้อมทารุณรุนแรงแต่อย่างใด

๒) ขั้นตอนการจับกุมตัวหรือการเชิญตัว

เมื่อมีการเข้าไปดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาหรือเชิญตัวผู้ต้องสงสัยตามหมายจับหรือหมายเรียกตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

/กรณีบาดแผล...

กรณีบาดเจ็บที่ได้รับจากการเข้าจับกุมหรือถึงขั้นเสียชีวิตในเวลาต่อมา นั้น เกิดขึ้นจากต่อสู้กันและ กอดรัดพิดเหวี่ยงในขณะที่เจ้าหน้าที่เข้าจับกุมผู้ต้องสงสัย สำหรับกรณีที่มีการเสียชีวิตระหว่างการ จับกุมตัว ได้ยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ทุกนายปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และมีการ ปฏิบัติตามขั้นตอนของการใช้อาวุธทุกประการ แต่เนื่องจากผู้ต้องสงสัยได้มีการใช้อาวุธและขัดขวางการ จับกุมแล้วหลบหนี จึงทำให้มีการต่อสู้กัน ส่งผลให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่และผู้ต้องสงสัยได้รับบาดเจ็บทั้งสอง ฝ่าย และในบางกรณีทำให้ผู้ต้องสงสัยเสียชีวิต ได้แก่ นายอัสฮารี สะมาแอ ซึ่งจากรายงานทาง การแพทย์ของโรงพยาบาลยะลาระบุว่า ได้รับตัวนายอัสฮารีฯ มาทำการรักษาโดยการส่งต่อมาจาก โรงพยาบาลปัตตานี โดยมีอาการไม่รู้สีกตัว ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ รูม่านตาไม่ตอบสนองต่อแสง ได้ทำ การรักษาประมาณ ๕ ชั่วโมง และเสียชีวิตเนื่องจากสมองบวมซ้ำ

๓) ขั้นตอนการควบคุมตัว

๓.๑) กรณีมีการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย นั้น จะดำเนินการโดยหน่วย เฉพาะกิจในพื้นที่แล้วควบคุมตัวนำส่งศูนย์เสริมสร้างความสัมพันธ์ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยในระหว่างการควบคุมตัว ไม่ปรากฏการใช้ความรุนแรงในลักษณะการซ้อมทรมานอันเป็นการกระทำที่อาจเป็นการละเมิดสิทธิ มนุษยชนแต่อย่างใด สำหรับอำนาจในการควบคุมตัวเป็นไปตามพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และต้องได้รับอนุมัติดำเนินการจากกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร หรือกองอำนาจการรักษความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ก่อนการดำเนินการทุกครั้ง

๓.๒) สำหรับกรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ต้องสงสัยเสียชีวิตในระหว่างการถูก ควบคุมตัวจากหน่วยเฉพาะกิจมาที่ศูนย์เสริมสร้างความสัมพันธ์ กรณีของนายยาการียา ปะโอะมานี เสียชีวิตในระหว่างการถูกควบคุมตัว นั้น เกิดจากกลุ่มคนร้ายไม่ทราบจำนวนข่มขู่ขูดลาดตระเวน ยานยนต์ หน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารพรานที่ ๔๑ ขณะลาดตระเวนในพื้นที่รับผิดชอบ จึงทำให้ นายยาการียาฯ เสียชีวิตจากเหตุการณ์ถูกข่มขู่โจมตีดังกล่าว ซึ่งจากผลการชันสูตรศพนายยาการียาฯ ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ระบุว่า พบร่องรอยการถูกทรมานก่อนเสียชีวิต ได้แก่ รอยฟกช้ำบน ใบหน้า หน้าอก หลัง และมีแผลถูกยิงที่หัวไหล่ด้านซ้าย สำหรับกรณีที่มีการร้องเรียนว่าผู้ต้องสงสัยราย อื่น ๆ ถูกกระทำทรมานในระหว่างถูกควบคุมตัวที่ศูนย์เสริมสร้างความสัมพันธ์ ไม่ได้มีการกระทำ ตามที่ถูกร้องเรียนแต่อย่างใด และได้ยืนยันว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ แต่ให้การ ดูแลผู้ต้องสงสัยเป็นอย่างดี

๓.๓) กรณีได้รับบาดเจ็บในระหว่างถูกควบคุมตัวที่หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ จากรายงานผลการตรวจร่างกายของโรงพยาบาลศูนย์ยะลา และประวัติการรักษาพยาบาล ได้แก่ กรณีนายอับดุลลาเต๊ะ ยาสิ พบว่าถูกทำร้ายร่างกาย มีอาการอาเจียนมาก ผู้ป่วยมีอาการปวดบริเวณ

/ชายโครง...

ชายโครงข้างซ้าย แพทย์ได้ตรวจพบว่าผู้ป่วยรู้สึกตัวดี (E4 V5 M6) ฟังปอดได้เท่ากันทั้งสองข้าง พบว่ามีรอยบวมซ้ำบริเวณชายโครงด้านซ้ายและขวา คลำหรือสัมผัสพบว่ามีเสียงลมอยู่ใต้ผิวหนัง มีรอยขีดทั่วตัวทั้งแผ่นหน้าและแผ่นหลัง คำวินิจฉัย มีซี่โครงหักหลายซี่ มีซี่โครงขวาหักอันที่ ๘, ๙ และ ๑๐ และซี่โครงซ้ายหักอันที่ ๙ และ ๑๐ และมีเลือดออกในช่องปอดด้านขวา ต้องเจาะปอดเพื่อระบายเลือดทำให้เกิดภาวะไตวายเฉียบพลันจากการที่กลัมน้ำเนื้อถูกทำลายเป็นบริเวณกว้าง

๔) ขั้นตอนการซักถาม

๔.๑) กระบวนการซักถามผู้ต้องสงสัยของศูนย์พิทักษ์สันติ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริวารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยก่อนดำเนินการซักถาม ได้มีการตรวจร่างกายผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยทั้งก่อนรับตัวและก่อนการส่งตัวเพื่อดำเนินคดี และในระหว่างดำเนินการซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยเจ้าหน้าที่จะดูแลเป็นอย่างดี มิได้ถูกทำร้ายร่างกาย ชูบังคับ หรือกระทำการใด ๆ อันทำให้เสียซึ่งเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน หรือกระทำการใด อันเป็นการขัดต่อหลักกฎหมาย แต่อย่างใด

๔.๒) กระบวนการซักถามของศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธบริหาร บางกรณีมีการซักถามผู้ต้องสงสัยโดยใช้เวลานานเกินปกติ ได้แก่ มีการเริ่มซักถามช่วงกลางคืนถึงเช้า โดยให้พักการซักถามเพื่อให้ผ่อนคลายเป็นระยะ แต่ในระหว่างการซักถามไม่มีการบังคับขู่เข็ญแต่อย่างใด สำหรับกรณีนายมะกอริง เจ๊ะอาแว ซึ่งถูกกระทำในลักษณะดังกล่าว จนกระทั่งมีอาการป่วยเนื่องจากมีความเครียด อ่อนเพลีย และความดันโลหิตสูง ได้ส่งตัวไปรักษาพยาบาลโดยจัดให้พักห้องคนไข้พิเศษ และได้มอบเงินเป็นค่าเสียหายเวลาและเงินช่วยเหลือหลังจากที่ปล่อยตัวกลับบ้านแล้ว นอกจากนี้ ในบางกรณีที่มีการร้องเรียนว่าถูกทำร้ายร่างกายในระหว่างการซักถามและต้องการไปตรวจร่างกายในโรงพยาบาลของรัฐที่นอกเหนือจากโรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร นั้น ไม่ได้มีเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายแต่อย่างใด แต่เป็นการเข้าใจผิดของญาติที่มาเยี่ยม ซึ่งได้จัดเจ้าหน้าที่ไปพบญาติและทำความเข้าใจกันแล้ว สำหรับกรณีนายสุกรี อาดำ ซึ่งถูกทำร้ายร่างกายในระหว่างการซักถาม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า เจ้าหน้าที่กระทำการดังกล่าวด้วยบันดาลโทษะ จึงได้ลงโทษว่ากล่าวตักเตือน และย้ายให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่น

๕.๓) ข้อค้นพบ

จากการลงพื้นที่พบผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหายเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม การจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัว ได้ประมวลข้อมูลแล้วมีข้อค้นพบดังนี้

/๑) จากการตรวจสอบ...

๑) จากการตรวจสอบกรณีต่าง ๆ และติดตามสถานการณ์การช้อมทรมานอย่างใกล้ชิด มีข้อกังวลว่าการช้อมทรมานที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรก หลังจากเกิดเหตุการณ์ปล้นปืนเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยอาจเป็นการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับสูง

๒) การทรมานโดยการช้อมทำร้ายร่างกาย และการขู่เชิญให้กลัวได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือโดยการรู้เห็นเป็นใจโดยเจ้าหน้าที่รัฐ อ้างว่าเป็นการปฏิบัติการเพื่อ "ขยายผล" โดยมีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อหาข่าว ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบ หรือเพื่อเป็นการลงโทษผู้ต้องสงสัยโดยพลการ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เชื่อว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐจริง

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการทรมานมักเป็นผู้ต้องสงสัยที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงบางคนมีทัศนคติเชิงลบกับกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยเห็นได้จากการเผยแพร่ข่าวตามสื่อมวลชน และการปฏิบัติการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะของการเลือกปฏิบัติ

กฎหมายพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ การบังคับใช้ได้เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงกระทำการช้อมทรมานได้โดยง่าย เช่น การเข้าตรวจค้นจับกุมผู้ต้องสงสัยโดยไม่ต้องมีหมาย การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารกักตัวบุคคลไว้ได้เป็นเวลาถึง ๗ วัน โดยในบางกรณีไม่มีโอกาสได้รับการเยี่ยมจากญาติ หรือปรึกษาทนายความ รวมทั้ง การควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นเวลา ๓๐ วัน ในสถานที่ที่มีไซเป็นที่ควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓) มีรูปแบบการทรมานที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจหรือเป็นการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น

- การคลุมศีรษะด้วยถุงพลาสติกให้หายใจไม่ออก
- ใช้บุหรี่จี้ตามร่างกาย
- การตบบ้องหู
- การล่ามสุนัขไว้ใกล้กับผู้ถูกควบคุมตัว
- เลาปิ่นและหรือมีดจี้บริเวณศีรษะ
- ตะ ค่อย บริเวณใบหน้าและร่างกาย
- ให้อยู่ภายใต้อุณหภูมิที่ร้อนหรือเย็นเกินไปเป็นระยะเวลาอันยาวนานเกินไป
- ใช้ไฟฟ้าช็อตตามร่างกาย
- การสอบสวนโดยใช้ระยะเวลายาวนานโดยไม่ให้พักนอนในเวลากลางคืน

/- การสอบสวน...

- การสอบสวนในห้องที่มีอุณหภูมิต่ำมาก
- การใช้ฟองน้ำพันกับไม้แล้วใช้ตีที่ลำตัว
- ใช้มีดขีดที่แขน
- ปิดตาแล้วทำร้ายร่างกาย
- การข่มขู่ คุกคาม และการกดดันทางจิตใจ

๔) ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการทรมานมักจะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและตำรวจ ที่ปฏิบัติการจับกุม ควบคุมตัว และซักถามผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมภายใต้กฎหมายพิเศษ โดยการซ้อมทรมานมักเกิดขึ้นในขณะที่หรือหลังจากการจับกุม หรือในสถานที่ควบคุมตัวของทางราชการ ที่ผู้ถูกควบคุมตัวไม่ได้รับการเยี่ยมจากญาติหรือมีโอกาสปรึกษากับทนายความ

๕) สภาพสถานที่ควบคุมตัวไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์สากล เนื่องจากอำนาจตามกฎหมายการศึกษา นั้น ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถกักตัวบุคคลไว้ในสถานที่ใดก็ได้ และการควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น ก็ไม่เหมาะสม เช่น ศูนย์เสริมสร้างความสามานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธบริหาร และค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พบว่า มีพื้นที่จำกัดไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ถูกควบคุมตัวที่มีเป็นจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่ำกว่ามาตรฐานโดยทั่วไป เช่น ไม่มีเครื่องนอน ห้องน้ำขาดการดูแล บรรยากาศในเรือนนอนไม่เหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้ สถานที่คุมขังไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบและดูแลของหน่วยงานอิสระ หรือหน่วยงานที่แยกต่างหากจากหน่วยงานที่จับกุมและสอบสวน ทำให้ไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุล

๖) หน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษยังไม่ได้กำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันการซ้อมทรมานอย่างเพียงพอ เช่น กฎระเบียบปฏิบัติในการตรวจค้นจับกุมผู้ต้องสงสัย การตรวจร่างกายผู้ถูกจับกุม ระเบียบในการรับตัวและส่งตัวผู้ถูกควบคุม การเยี่ยม การพบทนายความ การแจ้งญาติ การแจ้งสิทธิและข้อกล่าวหาและเหตุผลในการจับกุม ฯลฯ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วมีระเบียบปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบของกรมราชทัณฑ์และหลักมาตรฐานสากลที่สามารถนำมาปรับใช้ได้อยู่แล้ว

๗) มีกรณีซ้อมทรมานจำนวนมากที่ไม่ได้มาร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งจากข้อมูลของศูนย์ทนายความมุสลิมที่รับเรื่องร้องเรียน ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถึง เดือนธันวาคม ๒๕๕๑ ได้มีผู้มาร้องเรียนกรณีการซ้อมทรมานจำนวนมากถึง ๙๒ กรณี ซึ่งบางกรณีได้มีการร้องเรียนไปยังผู้บังคับบัญชาระดับสูงและทราบว่ามีบางกรณีที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงได้สอบสวนและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดตามข้อกล่าวหาไปแล้วอย่างน้อย ๓ กรณี อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปเมื่อมีการร้องเรียนเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีข้อกล่าวหาที่มีการซ้อม

/ทรมาน...

ทรมาน หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบต่อข้อกล่าวหา นั้น ๆ มักไม่ให้ความสำคัญกับเหยื่อที่ถูกซ้อมทรมาน ไม่อนุญาตให้คณะอนุกรรมการฯ ที่ได้รับมอบหมาย เข้าเยี่ยมโดยทันทีที่มีการร้องขอ โดยมักอ้างกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อบ่ายเบี่ยงการเข้าเยี่ยมโดยพลัน นอกจากนี้ ไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกควบคุมตัวได้โดยลำพังและอิสระ

มีเพียงบางกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในต่อข้อกล่าวหา เรื่องการซ้อมทรมานนั้น ๆ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบภายในมักเป็นบุคคลในหน่วยงานเดียวกัน จึงทำให้ไม่มีความโปร่งใสและเที่ยงธรรม โดยจะรายงานผลการตรวจสอบว่า ไม่มีเหตุการณ์ซ้อมทรมานตามข้อกล่าวหาซึ่งขัดกับผลการตรวจร่างกายของผู้เสียหายซึ่งเป็นหลักฐานทางการแพทย์ ฯลฯ กระทั่งละเลยไม่ดำเนินการขอให้ศาลไต่สวนการเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัว เช่น กรณีของ นายอัศฮารี สะมาแอ เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังไม่อำนวยความสะดวกหรือบ่ายเบี่ยงการตรวจสอบจากคณะอนุกรรมการฯ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือหน่วยงานอิสระอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากการตรวจสอบกันเองเป็นการภายในนั้น มีรายงานว่า ไม่มีการซ้อมทรมานเกิดขึ้นจริง ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญาได้ ซึ่งต่างจากข้อเท็จจริงและผลการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการฯ

๘) ผู้เสียหายซึ่งเป็นเหยื่อของการถูกซ้อมทรมานได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ บางรายเสียชีวิต แต่ไม่มีการรักษาพยาบาล รวมทั้งการติดตามรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูร่างกายและสภาพจิตใจอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การชดเชยค่าเสียหายที่ได้รับจากการซ้อมทรมานให้แก่เหยื่อหรือครอบครัวใด ๆ ยิ่งไปกว่านั้น ยังไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยและอาญาแต่อย่างใด

๙) มาตรการทางกฎหมายไม่เอื้อต่อการส่งเสริมและคุ้มครองเหยื่อที่ถูกซ้อมทรมาน เช่น กรณีที่เหยื่อต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบกับการซ้อมทรมานเอง การที่กฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๖ ที่ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบการกระทำหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใดในเรื่องอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร บุคคลจะร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย นอกจากนี้ เหยื่อมีอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม คือ มีความหวาดกลัวต่อการคุกคามข่มขู่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง การไม่กล้าร้องเรียน ไม่กล้าไปแจ้งความ

๑๐) หากปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่ประจักษ์และมีพยานหลักฐานเพียงพอว่า บุคคลใดที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมาย ก็ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายทุกกรณี เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว เพื่อให้ศาลพิพากษาลงโทษต่อไป

/๖. ความเห็น...

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณากรณีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำ
ทรมาณกับผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดย
เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ทหารหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งในขั้นตอนการปิดล้อม
ตรวจค้น การจับกุมตัวหรือการเชิญตัว การควบคุมตัว และการซักถาม มีความเห็น ดังนี้

๖.๑ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงมีหลายกรณีที่มีลักษณะเข้าข่าย
การใช้กำลังบังคับที่ไม่เหมาะสม และมีลักษณะที่เป็นการกระทำทรมาณหรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรม
ซึ่งในบางกรณีได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนและลงโทษทางวินัย หรือมีการเยียวยาความเสียหาย
คณะกรรมการฯ เห็นว่า การลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด และการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย
เป็นสิ่งที่ดำเนินการโดยถูกต้อง และขอสนับสนุนให้มีการดำเนินการดังกล่าวในทุกกรณีที่พบว่า
เจ้าหน้าที่มีการกระทำที่เป็นความผิด

๖.๒ เรื่องร้องเรียนในลักษณะดังกล่าวมีการพัฒนารูปแบบการกระทำที่จะทำให้
ไม่สามารถตรวจพบร่องรอยบาดแผล มีการข่มขู่ และการกดดันด้านจิตใจ คณะกรรมการฯ เห็นว่า
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงยังขาดมาตรการ
ที่มีประสิทธิผลในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำทรมาณ

๖.๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน การใช้
มาตรการต่าง ๆ กับผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศใน
คดีอาญา หรือเพื่อสอบสวนขยายผล คณะกรรมการฯ เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคำนึงถึง
พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีค่อนข้างน้อย หรือมิได้ใช้มาตรการใด ๆ เท่าที่
จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์

เนื่องจากยังมีเรื่องร้องเรียนในลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการที่
ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้การซ้อมทรมานเป็นความผิดร้ายแรงตามที่
กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ ทำให้เกิดช่องว่างที่ให้ผู้กระทำผิดไม่ถูก
ลงโทษ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะไม่ให้เกิดการกระทำในลักษณะที่เป็นการทรมาน หรือมี
พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้รับการรับรองและ
คุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการ
ลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรกำหนดมาตรการการแก้ไข

/ปัญหา...

ปัญหาเพื่อเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรการด้านกฎหมาย ด้านสิทธิมนุษยชน ศึกษา ด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการเยียวยา และกำหนด ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่ กฎหมายกำหนด เช่น พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖(๗) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๗ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ -

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสงค์ให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาให้เป็นไปตามกรอบในกลไกของการป้องกัน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการเยียวยา เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในการประสาน ความร่วมมือ เพื่อมิให้มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ ไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยมี เป้าประสงค์มิให้มีคำร้องในลักษณะนี้เพิ่มขึ้น หากมีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคำร้องในลักษณะนี้จะลดลง และเกิดความเข้าใจมากขึ้น รวมทั้งขจัด เงื่อนไขที่จะสร้างความไม่เป็นธรรม ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหา

๑. มาตรการด้านกฎหมาย

๑.๑ รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีควรพิจารณาการยกเลิกการประกาศใช้พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ และยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเพื่อยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเร็ว เนื่องจากการประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับนั้น ทำให้ประชาชนถูกละเมิด สิทธิมนุษยชนและตกอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่งต่อการถูกซ้อมทรมาน

๑.๒ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรมควรดำเนินการร่างกฎหมาย ภายในประเทศ เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และพิธีสารเลือกรับ เช่น กำหนดให้การ ซ้อมทรมานเป็นความผิดอาญาร้ายแรง การชดใช้ความเสียหาย รวมทั้งผู้เสียหายและครอบครัวควร ได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย และการเยียวยาทั้งทางร่างกายและจิตใจที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

๒. มาตรการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา

๒.๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ และทหาร เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนและความรู้ความเข้าใจเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ให้กับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม อาทิ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ พยาบาล หน่วยงานความ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

๒.๒ ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะมาปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพบก) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเข้ารับการอบรมอย่างเข้มข้นที่หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเรียนรู้ข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้กำหนดขึ้นภายใต้หลักการสิทธิมนุษยชนและการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสากล ตลอดจนการคำนึงถึงวัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิต ภาษา ประเพณี และอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมทบทวนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อยู่แล้ว ได้มีการทบทวนถึงการปฏิบัติตามมาตรการข้างต้นพร้อมกันไปด้วย หน่วยงานในพื้นที่จึงควรมีการกำชับให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้มีการปฏิบัติที่เป็นการละเมิดกฎหมายหรือหลักการสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี หากไม่ปฏิบัติตามต้องมีมาตรการป้องกันและการลงโทษที่ชัดเจน

๒.๓ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพบก) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ให้ร่วมกันสร้างความเข้าใจและชักจูงแนวทางปฏิบัติ โดยกำหนดในคู่มือการปฏิบัติหน้าที่และการใช้ชีวิตในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสม หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งคู่มือเพื่อการใช้สิทธิของประชาชนที่สร้างความเข้าใจได้ง่าย เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิเป็นกาวเฉพาะ เช่น สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เอกสารแจ้งสิทธิเบื้องต้นกรณีถูกจับกุมหรือการถูกเชิญตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒.๔ รัฐบาลต้องดำเนินการติดตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ ของ ๒๐ กระทรวง และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคตามความเป็นจริง นอกเหนือจากความเสมอภาคทางกฎหมาย ๒) ยุทธศาสตร์คุ้มครองสิทธิมนุษยชนใน

/ทุกกลุ่ม...

ทุกกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ๓) พัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ ๔) พัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้มีความเข้มแข็งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

ดังนั้น หากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้ติดตามและตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๓. มาตรการด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๓.๑ ให้องค์กรความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติสร้างระบบและวางมาตรการในการป้องกันการทรมาน ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัว ส่งตัว รับผิดชอบ และย้ายสถานที่คุมขัง หรือปล่อยตัว เช่น มีการทำทะเบียนการตรวจบันทึก การตรวจร่างกาย (โดยแพทย์) ฯลฯ รวมทั้งสร้างระบบให้โปร่งใสและตรวจสอบซึ่งกันและกันได้

๓.๒ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องกำหนดหน่วยงานที่คุมขังให้แยกต่างหากจากหน่วยงานที่ทำการจับกุม สอบสวน หรือซักถาม โดยต้องเป็นคนละหน่วย และต้องกำหนดระยะเวลาการควบคุมตัวของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน

๓.๓ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพร่วมกับภาคประชาชน จัดให้มีคณะทำงานอิสระให้ทำหน้าที่ในการตรวจเยี่ยมสถานที่และผู้ถูกควบคุมตัวเป็นประจำ เพื่อป้องกันการซ้อมทรมานและให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการซ้อมทรมานที่อาจเกิดขึ้น

๓.๔ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องปรับปรุงกระบวนการซักถามผู้ต้องสงสัยของเจ้าหน้าที่ทั้งในเชิงด้านการข่าว การแสวงหาข้อมูล หรือการปรับทัศนคติ โดยจะต้องกระทำโดยไม่สร้างเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรม และไม่ใช้วิธีการที่รุนแรง เช่น การซ้อมทรมาน การซักถามโดยใช้ระยะเวลายาวนาน การซักถามในยามวิกาล หรือการกดดันทางจิตใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องแจ้งสิทธิผู้ถูกควบคุมตัว จัดห้องซักถามด้วยกระจกเพื่อความโปร่งใส พร้อมทั้งจัดให้มีระเบียบเกี่ยวกับการซักถาม และการเยี่ยมผู้ถูกควบคุมตัวให้ชัดเจน เพื่อเป็นการประกันสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวและญาติของผู้ถูกควบคุมตัวดังกล่าว

๓.๕ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องดูแลผู้ต้องสงสัยในระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่ เมื่อมีการเชิญตัวผู้ต้องสงสัยมาซักถามและควบคุมตัว จะต้องมีการดูแลและคุ้มครองความปลอดภัยมิให้เกิดการกระทำอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยตนเองหรือถูกกระทำด้วยวิธีการใด ๆ เกิดขึ้นอีก

/๓.๖ ให้กระทรวง...

๓.๖ ให้กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้การซักถามผู้ต้องสงสัยเป็นไปตามหลักการสืบสวน สอบสวน สอดคล้องกับหลักสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และดำเนินการโดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านโดยตรง เมื่อควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยมาซักถามแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเพียงหน่วยเดียวที่ทำหน้าที่ในการควบคุมตัวและการซักถาม ตามขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม

๓.๗ เมื่อผู้ต้องสงสัยตามหมายเรียกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งทางราชการแจ้งว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องลบชื่อบุคคลดังกล่าวออกจกระบบฐานข้อมูลทางทะเบียนว่าเป็นบุคคลถูกออกหมายเรียกที่ยังปรากฏอยู่ตามด้านตรวจต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. มาตรการด้านกระบวนการยุติธรรม

๔.๑ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการซ้อมทรมานโดยเจ้าหน้าที่ ต้องดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนดังกล่าวโดยพลัน โดยเที่ยงธรรม และโปร่งใส รวมทั้งลงโทษทางวินัยและทางอาญากับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยไม่ละเว้นอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชา เพื่อเป็นการส่งสัญญาณให้กับเจ้าหน้าที่ได้ทราบว่าการซ้อมทรมาน ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และเป็นอาชญากรรมสากล ห้ามไม่ให้มีการทรมานโดยเด็ดขาดไม่ว่าในสถานการณ์ ข้ออ้างเหตุผล หรือเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น

๔.๒ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต้องกำหนดมาตรการในการคุ้มครองพยานปกป้องเหยื่อหรือญาติที่ร้องเรียน ให้พ้นจากการข่มขู่คุกคามโดยเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทั้งจัดอุปสรรคทั้งปวงที่ขัดขวางหรือกีดกันไม่ให้เหยื่อหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยาตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และพิธีสารเลือกรับ รวมทั้งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๔.๓ หน่วยงานความมั่นคง (กองทัพ) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับ กักหรือควบคุมตัว ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา และมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการที่จะได้รับการแจ้งเหตุผลในการจับกุม การแจ้งครอบครัว การเยี่ยมเยียน การพบปรึกษาทนายความอย่างเป็นทางการเป็นอิสระ

/๔.๔ เพื่อความ...

๔.๔ เพื่อความโปร่งใสและป้องกันการข่มขู่ทรมาน ให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เสนอต่อสำนักงานศาลยุติธรรมให้นำตัวผู้ต้องสงสัยตามหมายแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มารายงานตัวต่อศาลทุกครั้งที่มีการขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัว เพื่อผู้ต้องสงสัยจะได้พบกับญาติ หรือทนายความ เพื่อสอบถามความเป็นอยู่ หรือหากมีสิ่งใดผิดปกติต่อเนื้อตัวร่างกาย ผู้ต้องสงสัยจะได้แจ้งให้ญาติรับทราบ

๕. มาตรการด้านการเยียวยา

ให้กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสุขภาพจิต กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรับปรุงระบบหรือมาตรการเยียวยาต่อผู้เสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกข่มขู่ทรมานทั้งโดยการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูร่างกายและสภาพจิตใจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการชดเชยค่าเสียหายอย่างเพียงพอแก่บุคคลเหล่านั้น ทั้งต้องประกันว่าจะไม่มีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยมาไว้ที่ศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธบริหาร กองทัพภาคที่ ๔ เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กระทั่งต่อสิทธิมนุษยชน และกระทบต่อสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เมื่อภารกิจของศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ดำเนินการโดยไม่สามารถประกันว่าจะไม่มีการข่มขู่ทรมานผู้ถูกควบคุมตัว หรือการใช้อำนาจหน้าที่ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม อาจมีทางเลือก ดังนี้

๑. ควรยุบเลิกศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์

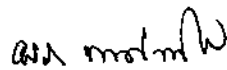
๒. มอบให้หน่วยงานอื่นเป็นดูแลผู้ต้องสงสัยแทนศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ เช่น กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

๓. ทดลองงดการประกาศใช้กฎหมายพิเศษเป็นเวลา ๓ เดือน ทั้ง ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. หากรัฐบาลยืนยันว่าจำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษ ต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจนต่อสาธารณะ และมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นการกระทำต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถ้าหากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รัฐบาลต้องดำเนินการบังคับให้กฎหมายอย่างจริงจัง

๗. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นดังกล่าวข้างต้น จึงมีมติให้แจ้งมาตรการการแก้ไขปัญหาเพื่อเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลดังกล่าวข้างต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา ดำเนินการต่อไป ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ โดยขอรับทราบผลการพิจารณาเบื้องต้นภายใน ๙๐ วัน และผลการดำเนินการในภาพรวมภายใน ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

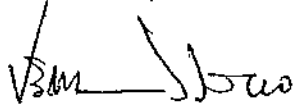
(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแทจวิง ศิริพานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายปริญญา ศิริสารการ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

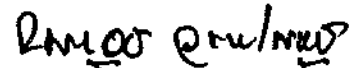
(นางวิสา เบ็ญจะมโน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

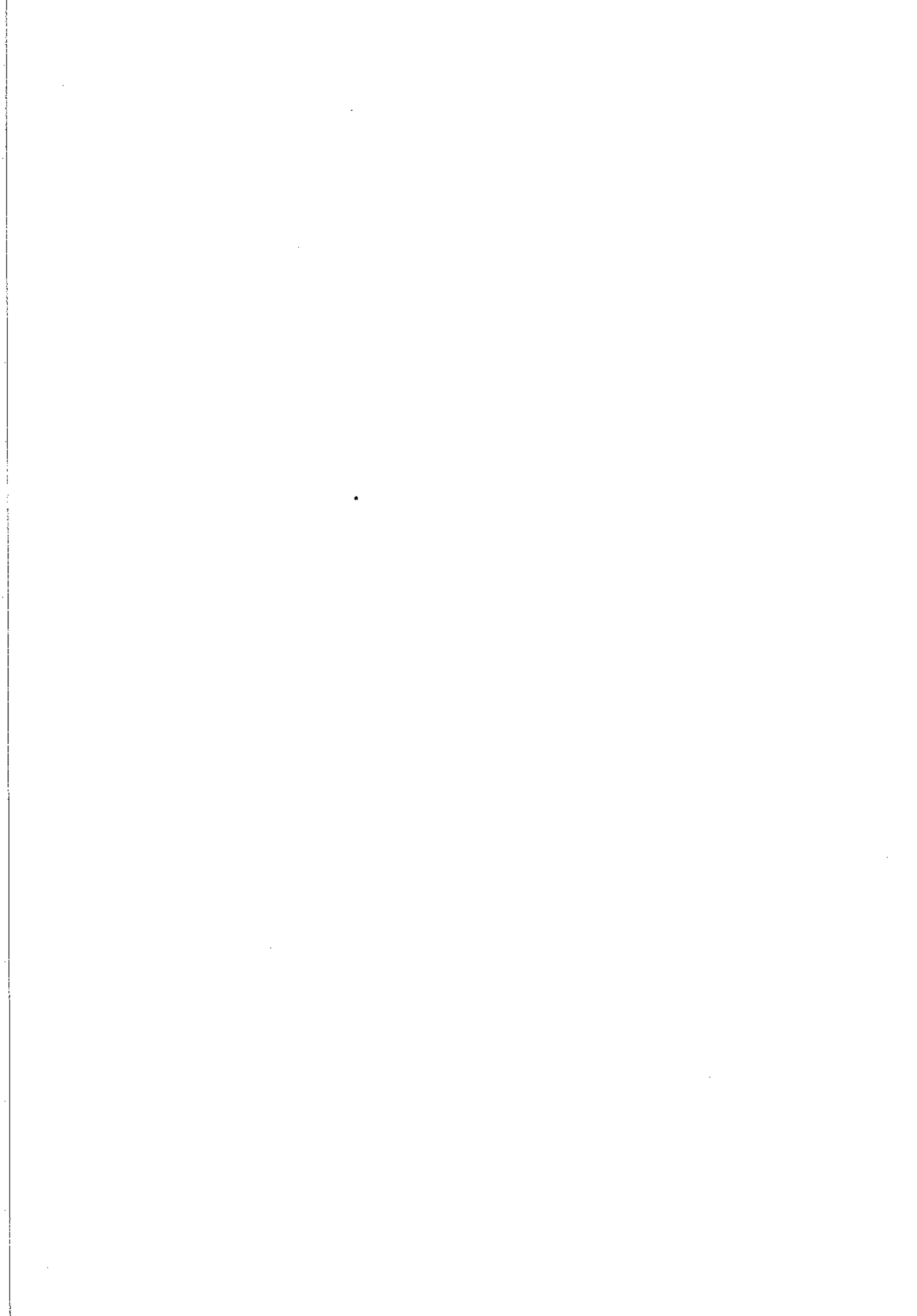
(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗-๘๘/๒๕๕๕

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่า มีการกระทำความผิด และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ร้อง ผู้เสียหายและองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๒๓ กรณี

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องเป็นหนังสือร้องเรียน จำนวน ๒๓ คำร้องสรุปข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

๑) คำร้องที่ ๘๘/๒๕๕๕ ผู้เสียหายนายกามา ลุดดิน บิดิง ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๗ เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้จับกุมผู้เสียหาย ข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งขณะจับกุมนั้นได้มีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหา และขณะทำการสอบสวนได้นำถุงพลาสติกสีดำคลุมศีรษะจนไม่สามารถมองเห็นได้ แล้วทำการสอบสวนและทำร้ายร่างกายเหตุเกิดที่ตำบลอัยเยอร์ อำเภอบัตอง จังหวัดยะลา

๒) คำร้องที่ ๘๙/๒๕๕๗ ผู้เสียหายนายกอแข็ง สาและ ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๗ เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้จับกุมผู้เสียหาย ข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งขณะจับกุมและสอบสวนนั้นได้มีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาโดยหนีบเล็บมือจนเขียวช้ำ และขณะทำการสอบสวนได้นำถุงพลาสติกสีดำคลุมศีรษะแล้วทำการสอบสวนและทำร้ายร่างกายเหตุเกิดที่ตำบลอัยเยอร์ อำเภอบัตอง จังหวัดยะลา

/๓) คำร้องที่...

๓) คำร้องที่ ๙๗/๒๕๕๗ ผู้เสียหายนายอุษามาศ ชามหรือสาม ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๗ เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารได้จับกุมผู้เสียหาย บริเวณโรงเรียนบ้านใหม่ กม.๓๖ ตำบลอัยเยอร์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ข้อหาร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าหน้าที่งาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งขณะจับกุม นั้นได้มีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหา และในการสอบสวนได้นำอุกพลาสติกสีคำคลุมศีรษะแล้วทำการสอบสวน และมีการทำร้ายร่างกาย

๔) คำร้องที่ ๔๑๐/๒๕๕๗ ผู้เสียหายนายอัปดุลละห์ ฮาบุกรี ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจคอมมานโดประมาณ ๒๐ คนจับกุม ที่บ้านในอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ในข้อหาจ้างวานบุคคลตัดต้นไม้ขวางทาง จากนั้นถูกนำตัวไปสอบที่สถานีตำรวจภูธรตันหยง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และถูกเจ้าหน้าที่ในท้องสอบสวนประมาณ ๓๐ คน ไม่แต่งเครื่องแบบ ทำร้ายร่างกาย โดยการตบ เตะ และช็อตด้วยไฟฟ้า จนผู้เสียหายต้องรับสารภาพ ผู้เสียหายถูกคุมขังเป็นเวลา ๘๔ วัน

๕) คำร้องที่ ๒๐๐/๒๕๕๒ ผู้เสียหายนายมะปอซี รือสะ และนายอาปิยะ สะมะแอ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้เสียหายทั้งสองถูกเจ้าหน้าที่จับกุมจากหมู่บ้านไอร์กาแซ ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส และในระหว่างควบคุมตัวอยู่ที่หน่วยเฉพาะกิจ ที่ ๓๗ นายมะปอซี ได้ถูกเจ้าหน้าที่ซ้อมทรมานโดยถูกตีด้วยแม่แรงยกรถที่บริเวณแผ่นหลังทำให้มีรอยถลอกและเป็นแผล ถูกเตะที่บริเวณศีรษะ ทำให้มีรอยช้ำเลือดที่บริเวณดวงตาข้างขวา แผลที่ถูกยิงในวันที่ถูกจับกุมมีอาการอักเสบ และมีหนองไม่สามารถเดินได้ ส่วนนายอาปิยะได้ถูกทำร้ายร่างกายขณะถูกส่งตัวมาควบคุมที่หน่วย ผก.๓๗

๖) คำร้องที่ ๓๒๗/๒๕๕๒ ผู้เสียหายนายมะกอเซ็ง กายียู ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและควบคุมตัวที่ร้านขายข้าวยา หมู่ที่ ๑ ตำบลจะแหน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ระหว่างที่ถูกควบคุมตัวเพื่อไปสอบปากคำที่สถานีตำรวจภูธรกาบัง จังหวัดยะลา ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมาน โดยการตบที่ใบหน้าจนทำให้บริเวณเข้าตาซ้ายมีรอยช้ำเยื่อตา ข้างซ้ายมีเส้นเลือดฝอยแตก ถูกตีตามร่างกายและเจ้าหน้าที่ยังได้ใช้นิ้วเท้ายัดปากของผู้เสียหายเพื่อบังคับ ให้รับสารภาพ

๗) คำร้องที่ ๓๒๘/๒๕๕๒ ผู้เสียหายนายมะกอเซ็ง เปาะแด ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารจับกุมในคดีเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบทางภาคใต้และควบคุมตัวไว้ที่ หน่วยเฉพาะกิจที่ ๑๔(อาเส็น) ระหว่างควบคุมตัว ถูกทหารพรานชื่อนายอัปดุลเลาะ เซ็งมะซู กับพวกรวม ๑๐ คน รุมทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บ ต่อมาถูกส่งไปสอบสวนที่สถานีตำรวจภูธรปะแตภายในห้อง สอบสวน ถูกชาย ๔-๕ คน รุมทำร้าย ด้วยการเตะ ถีบ ใช้ท่อนแขนฟันทิ่มคอ ใช้มือตบหูอย่างแรง จากนั้นได้นำไป ซ้อมทรมานต่อที่หลังสถานีตำรวจภูธรปะแต โดยการเตะจนสลบ ต่อมาในวันเดียวกันนายมะกอเซ็งถูกส่งตัวไปที่ หน่วยปฏิบัติการพิเศษ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เจ้าหน้าที่ในหน่วย

ปฏิบัติการพิเศษได้ทำการสอบสวนแต่นายมะคอแข็งฯไม่เข้าใจคำถาม และไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ จึงถูกเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนำผู้มาครอบศีรษะและรุมทำร้ายร่างกายจนสลบ

๘) คำร้องที่ ๔๓๖/๒๕๕๒ ผู้เสียหายนายชัยรี หนี และนายชาบูดี คอเถาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ทหารจำนวนมากเข้ามาตรวจค้นบ้านเลขที่ ๕๐/๓ หมู่ ๔ บ้านคลองช้าง ตำบลนาเกตุ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีและจับกุมผู้เสียหายทั้งสองหลังจากนั้นปรากฏว่าบุคคลทั้งสอง มีร่องรอยบาดแผลจากการถูกทำร้ายร่างกายบริเวณใบหน้า ศีรษะและตามลำตัว

๙) คำร้องที่ ๖๐๘/๒๕๕๓ ผู้เสียหายนายฮารง หามะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๐๔.๐๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองจิก ได้ทำการปิดล้อมตรวจค้นบ้าน และจับกุมนายฮารงฯ โดยไม่มีหมายค้นและหมายจับ จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำตัวนายฮารงฯไปซ้อมทรมาน จำนวน ๒ ครั้ง ด้วยการเตะและต่อยจนมีอาการบอบช้ำตามร่างกายและตาบวม ต่อมานายฮารงฯถูกนำตัวไปที่ สถานีตำรวจภูธรหนองจิก แล้วถูกส่งตัวไปควบคุมที่ค่ายลูกเสือเดชานุชิต อ.ปัตตานี บ้านโคกกอ ตำบลปอทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

๑๐) คำร้องที่ ๖๒๒/๒๕๕๓ ผู้เสียหายนายต่วนอับดุลยาลเล ต่วนเงาะ ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๒ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาสได้เข้าจับกุมนายต่วนอับดุลยาลเลใน ข้อหาเป็นแนวร่วมผู้ก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนใต้และถูกควบคุมตัวอยู่ที่ค่ายจุฬาภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยผู้เสียหายแจ้งกับญาติว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายมีอาการเจ็บที่บริเวณเอวด้านหลัง และใบหน้าข้างขวามีลักษณะบวม ฟกช้ำ

๑๑) คำร้องที่ ๖๒๘/๒๕๕๓ ผู้เสียหายนายมะสอดและ อับดุลดาบิง ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ นาฬิกา ผู้เสียหายทั้งสองถูกเจ้าหน้าที่สนธิกำลังเข้าจับกุมที่บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลลูโบะสาวอ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส และถูกส่งไปควบคุมตัวที่หน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๒ ค่ายจุฬาภรณ์ และค่ายอิงคยุทธบริหาร ตามลำดับ นายมะสอดและฯ ได้แจ้งญาติว่ามีอาการเจ็บบริเวณเอวด้านหลังและมีศีรษะ เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกาย ขณะจับกุมทำให้ไม่ได้สติและจำเหตุการณ์หลังจากถูกจับกุมตัวไม่ได้

๑๒) คำร้องที่ ๖๓๖/๒๕๕๓ ผู้เสียหายนายหะซากี หนีแหวะ ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารได้ปิดล้อมหมู่บ้านเปาคอมอ หมู่ที่ ๓ ตำบลนามาวี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จับกุมผู้ต้องหา และเกิดการปะทะกันจนผู้ต้องหาเสียชีวิตแต่ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครทหารพราน กลับเข้ามาทำร้ายร่างกาย นายหะซากีฯ ซึ่งกำลังโดนอายุในทุ่งนาแล้วนำตัวไปที่ อ.๒๑ ผู้ใหญ่บ้านแจ้งกับเจ้าหน้าที่ทหาร ว่านายหะซากีฯ ขนรถไถนาจนได้รับบาดเจ็บ และถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลยะรัง ต่อมาถูกควบคุมตัวอยู่ที่ค่ายอิงคยุทธบริหารในฐานะผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

/๑๓) คำร้องที่...

๑๓) คำร้องที่ ๗/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายอชมิ ญูญี ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ นายอชมิฯ ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมที่บ้านญาติ ที่ตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี และถูกนำตัวไปควบคุมที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จากการตรวจค้นไม่พบสิ่งผิดกฎหมายแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ นายอชมิฯ ถูกเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ซักถามค่ายอิงคยุทธบริหารบังคับให้ ถอดเสื้อผ้าและใช้กำลังข่มขู่ทรมาน โดยใช้เท้าเตะไปที่ใบหน้าและศีรษะ ใช้มือชกที่ใบหน้า ใช้ฝ่ามือตบที่ใบหน้า จนมีอาการพูดจาไม่ชัดเจนและยังบังคับให้นายอชมิฯ ยอมรับสารภาพว่าเป็นเจ้าของปืนเอ็ม ๑๖ ที่เจ้าหน้าที่ตรวจพบตอนที่จับกุมตัวนายอชมิฯที่บ้านญาติ

๑๔) คำร้องที่ ๖๗/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายเมต ฆะยะภนสะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔ นายเมตฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหาร จับกุมและถูกควบคุมตัวไว้ที่หน่วยเฉพาะกิจที่ ๓๘ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระหว่างการควบคุมนายเมตฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารข่มขู่ทรมานให้รับสารภาพโดยการ เตะตามร่างกาย มัดข้อมือให้นอนคว่ำหน้าและถูกเจ้าหน้าที่ทหารเหยียบให้จมน้ำสองครั้ง อีกทั้งยังไม่เปิดเผย ข้อมูลและสถานที่ในการควบคุมตัวให้ญาติได้รับทราบ

๑๕) คำร้องที่ ๑๖๐/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายบาสรี อาแด ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ นายบาสรีฯ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารพรานจับกุมในข้อหาปล้นทรัพย์โดยใช้อาวุธ และนำตัวไปควบคุมไว้ที่ค่ายทหารพราน ที่ ๔๑ ตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยนายบาสรีฯ แจ้งกับญาติว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารพรานทำร้าย ร่างกายจนมีบาดแผลและซักถามตั้งแต่เวลา ๒๑.๐๐ น. - ๐๓.๐๐ น. เป็นเวลา ๕ วันติดต่อกัน และในเวลาต่อมา ได้รับการประกันตัวออกมา

๑๖) คำร้องที่ ๑๖๑/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายมุหมัดฟาริด มะดาโอ๊ะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เจ้าหน้าที่ทหารพราน ค่ายทหารพรานที่ ๔๑ วังพญารามัน ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ทำการปิดล้อมหมู่บ้านบาโงย หมู่ที่ ๕ ตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และเจ้าหน้าที่ทหารได้จับกุมตัว นายมุหมัดฟาริดฯ ในฐานะผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และเป็นแกนนำ กลุ่มอาร์เคเค ระดับสังหารเป็นเหตุให้ นายมุหมัดฟาริดฯ มีบาดแผลที่ฝ่ามือข้างซ้ายต้องเย็บแผล จำนวน ๕ เข็ม และขณะถูกควบคุมตัวยังถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายด้วยการทุบตี เตะ ค่อย เพื่อให้รับสารภาพตามข้อกล่าวหา ภายหลังได้รับการตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลสิโรรส แพทย์วินิจฉัยว่ากระดูกซี่โครงอกแตก

๑๗) คำร้องที่ ๒๔๑/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายอิสมะแอ กาดง ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เจ้าหน้าที่ทหารค่ายทหารวัดศรีสาคร (ฉก.๓๗) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ(ไม่ระบุสังกัด) ได้เข้าควบคุมตัว นายอิสมะแอฯ โดยไม่แสดงหมายใดๆ ได้ทำร้ายร่างกายโดยใช้เชือกมัดข้อมือ เตะบริเวณหน้าท้อง ค่อยบริเวณ ใบหน้าและกดหัวลงในกะละมังที่มีน้ำเป็นเหตุให้นายอิสมะแอฯมีอาการบาดเจ็บบริเวณกระดูกซี่โครง

/และในระหว่าง...

และในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวที่ค่ายอิงคยุทธบริหารเพื่อซักถามนั้น เจ้าหน้าที่ได้ทำร้ายร่างกายด้วยการตบบริเวณ ใบหน้า เศษที่หน้าท้องจนได้รับบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ

๑๘) คำร้องที่ ๒๔๘/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายสุไลมัน สานแปด ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ผู้เสียหาย ถูกเจ้าหน้าที่ทหารค่ายอิงคยุทธบริหาร ทรมานด้วยการให้ยืนขาเดียวเป็นเวลาหลายชั่วโมง ดันพื้นหลายร้อยครั้ง แขนในท้องเย็นเป็นเวลาหลายชั่วโมงและพันควีนบุตรีใส่ใบหน้าเพื่อให้อับสสารภาพในความผิดฐานเป็นผู้ต้องสงสัยร่วมวางแผนก่อเหตุความไม่สงบในอำเภอยิ่งอจังหวัดนราธิวาส

๑๙) คำร้องที่ ๓๖๐/๒๕๕๔ ผู้เสียหาย นายมะฮาดยา ยะสิงอ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมตัวที่บ้านซูโว ตำบลบาระ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส และถูกเจ้าหน้าที่ทหารซ้อมทรมานในระหว่างถูกควบคุมตัว ที่ ฉก ๓๒ จนหน้าตาบวมช้ำมีบาดแผลที่ปาก คิ้ว จมูกและที่คางมีรอย คล้ายไฟลวก

๒๐) คำร้องที่ ๓๖๑/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายมะหะมะ สารอ ตามคำร้องสรุปว่าเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔ ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ยิงถล่มฐานปฏิบัติการร้อย ร.๑๕๑๒๑ ฉก.นราธิวาสที่ ๓๘ ตำบลมะรือโบตก อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส และในระหว่างถูกควบคุมตัวอยู่ที่ ฉก.นราธิวาสที่ ๓๘ ผู้เสียหายได้ถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายโดยการตีด้วยเก้าอี้และช้อนด้วยไฟฟ้าในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ค่ายอิงคยุทธบริหารถูกทำร้ายร่างกายด้วยการต่อยจนได้รับบาดเจ็บมีบาดแผลบริเวณศีรษะและมือทั้งสองข้างและนำไปแช่ในป้ออุจจาระเป็นเวลาครึ่งชั่วโมงเพื่อให้อับสสารภาพตามข้อกล่าวหา

๒๑) คำร้องที่ ๓๖๖/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายอาด้า เจ๊ะเลาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถูกเจ้าหน้าที่ทหาร บ้านซูโว ตำบลบาระได้ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส สนธิกำลังสามฝ่ายเข้าจับกุม และรุมทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บบริเวณปาก มีเลือดไหลตามริมฝีปาก และเจ้าหน้าที่ทหารได้ใช้เชือกพลาสติกผูกที่ข้อมือแล้วไขว้หลัง จับตัวนายอาด้า นอนคว่ำลง แล้วใช้เท้าเหยียบที่ศีรษะและหลังขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ ค่ายจุฬาภรณ์ ได้ถูกเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ หน้าบวม ปากแตกและในระหว่างที่ถูกควบคุมที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี พบว่านายอาด้ามีสภาพร่างกายและใบหน้าบวมช้ำ เดี๋ยวกระแผลกคาดว่าเกิดจากการถูกทำร้ายร่างกายเพื่อให้อับสสารภาพตามที่ถูกล่าวทา

๒๒) คำร้องที่ ๓๙๑/๒๕๕๔ ผู้เสียหายนายอาดัม เจ๊ะเลาะ ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับกุมตัว พร้อมพวกรวม ๔ คน ไปควบคุมตัวอยู่ที่ศูนย์เสริมสร้างความสามานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธบริหารหลังจากนั้นพบว่านายอาดัมฯ มีบาดแผลฟกช้ำตามร่างกายและใบหน้าหลายแห่ง ญาติเชื่อว่าบาดแผลดังกล่าว เกิดจากการถูกซ้อมทรมานระหว่างถูกควบคุมตัว

๒๓) คำร้องที่...

๒๓) คำร้องที่ ๔๙๕/๒๕๕๔ ผู้เสียหาย นายระวิ ดิง ตามคำร้องสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ถูกเจ้าหน้าที่สนธิกำลังสามฝ่ายจับกุมตัว โดยนำไปควบคุมที่ค่ายจุฬาภรณ์ จังหวัดนครราชสีมา และข่มขู่ทรมานด้วยการทุบตีที่ศีรษะด้วยของแข็ง และกดศีรษะลงในน้ำ บีบคอ ชกค้อยที่ปากจนแตก และมีเลือดในดวงตา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องทั้ง ๒๓ คำร้องข้างต้นแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีประเด็นการตรวจสอบเกี่ยวเนื่องกันจึงเห็นควรรวมเรื่องพิจารณา แม้บางคำร้องจะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่นานมาแล้ว แต่เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปด้วยความรอบคอบและครบถ้วน จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการดำเนินการตรวจสอบต่อไป

๒. การพิจารณาคำร้องเรียน

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องในลักษณะดังกล่าวเป็นการร้องเรียนเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการซ้อม มีการกระทำทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรม ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เคยตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในลักษณะเดียวกับและได้มีความเห็นว่า เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะไม่ให้เกิดการกระทำในลักษณะที่เป็นการทรมาน หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นการสร้างเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง ๕ ด้าน กล่าวคือ มาตรการด้านกฎหมาย ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านการเยียวยา พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไปแล้วตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๗๕ - ๓๐๘ / ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จำนวน ๓๔ คำร้อง)

/โดยที่ราย...

โดยที่รายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ ดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบการกระทำในลักษณะดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะนี้เกิดขึ้นอีกหากมีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคำร้องในลักษณะนี้จะลดลง และเกิดความเข้าใจมากขึ้น รวมทั้งขจัดเงื่อนไขที่จะสร้างความไม่เป็นธรรมแต่เมื่อมีคำร้องเรียนในลักษณะดังกล่าวอีก ๒๓ คำร้อง ประกอบกับการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาที่เสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้รับรายงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเห็นควรส่งคำร้องทั้ง ๒๓ คำร้อง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขดังเช่นมาตรการการแก้ไขปัญหาคตามรายงานการตรวจสอบ ที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๒๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องที่รับมาควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยองค์กรอื่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการอาจส่งเรื่องให้องค์กรนั้นพิจารณาได้ไม่ว่าเรื่องดังกล่าวจะอยู่ระหว่างการดำเนินการของ คณะกรรมการในชั้นตอนใด ในกรณีนี้ คณะกรรมการอาจมีหนังสือสอบถามผลการดำเนินการไปยังองค์กรนั้นได้ และหากปรากฏว่าองค์กรนั้นยังมิได้ดำเนินการเป็นประการใดหรือไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา คณะกรรมการ อาจรับเรื่องกลับไปพิจารณาหากเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้" และขอรับทราบผลการดำเนินการภายใน ๖๐ วัน

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องทั้ง ๒๓ คำร้อง ตามรายงานของ คณะอนุกรรมการฯ แล้วมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ โดยเห็นว่ากรณีดังกล่าว ควรได้รับการตรวจสอบและแก้ไขโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง คือ กองทัพอากาศที่ ๔ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค-๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเห็นควรส่งเรื่องให้หน่วยงานข้างต้นพิจารณาดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ต่อไปตามนัยมาตรา ๒๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และขอรับทราบผลการดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันได้รับรายงานฉบับนี้และเพื่อให้ การดำเนินการในภาพรวมบังเกิดผล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เป็นการเพิ่มเติมจากรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ รวม ๕ ข้อ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

/๔. ข้อเสนอแนะ...

๔. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเป็นการเพิ่มเติมจากรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ รวม ๕ ข้อ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๑ คณะรัฐมนตรีควรดำเนินการเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามมาตรการ ๕ ด้าน กล่าวคือ ๑) มาตรการด้านกฎหมาย ๒) มาตรการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ๓) มาตรการด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๔) มาตรการด้านกระบวนการยุติธรรม ๕) มาตรการด้านการเยียวยา โดยมาตรการทั้ง ๕ ด้านดังกล่าวได้กำหนดรายละเอียดไว้ในรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่า มีการกระทำความผิด และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จำนวน ๓๔ คำร้อง) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสังคมและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการลดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

๔.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติมีความเข้าใจและรับทราบนโยบายและแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด โดยให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาให้มากยิ่งขึ้นและสืบไปโดยต่อเนื่อง

๔.๔ สืบเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดทำรายงานสถานการณ์การซ้อมทรมานในประเทศไทยเสนอต่อคณะกรรมการประจําอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ ขององค์การสหประชาชาติในปี ๒๕๕๔ ในการนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีความกังวลต่อการดำเนินการในเรื่องนี้ หากรัฐบาลไม่สามารถทำให้ปัญหาการซ้อมทรมานที่มีการกล่าวหาในเรื่องนี้ให้หมดสิ้นไปหรือมีแนวโน้มลดลงแล้ว ย่อมไม่เกิดผลดีที่ควรต้องถูกตรวจสอบโดยองค์การสหประชาชาติซึ่งเฝ้าจับตามองการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้

๔.๕ คณะรัฐมนตรีสมควรเร่งรัดให้มีการติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๖) เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมให้ได้อย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ หากยังมีปัญหาการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายหรืออนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ คือ เรื่องการซ้อมทรมานยังคงดำรงอยู่หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงไม่ดำเนินการสอบสวน หรือไม่อำนวยความสะดวกอย่างจริงจัง หรือไม่แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับทราบ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำเป็นต้องดำเนินการตรวจสอบในเชิงลึกตามกฎหมายและอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ต่อไป

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ จึงมีมติดังนี้

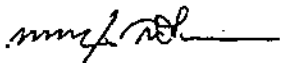
๕.๑ ให้ส่งเรื่องตามคำร้องทั้ง ๒๓ คำร้อง ให้กองทัพภาคที่ ๔ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๕.๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นชอบด้วยกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมจากรายงานผลการตรวจสอบที่ ๒๗๕-๓๐๘/๒๕๕๓ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวม ๕ ข้อ ข้างต้น

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแท้จริง ศิริพานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

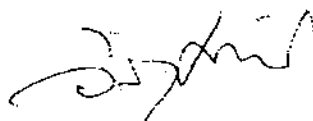
(นายปริญญา ศิริสารการ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

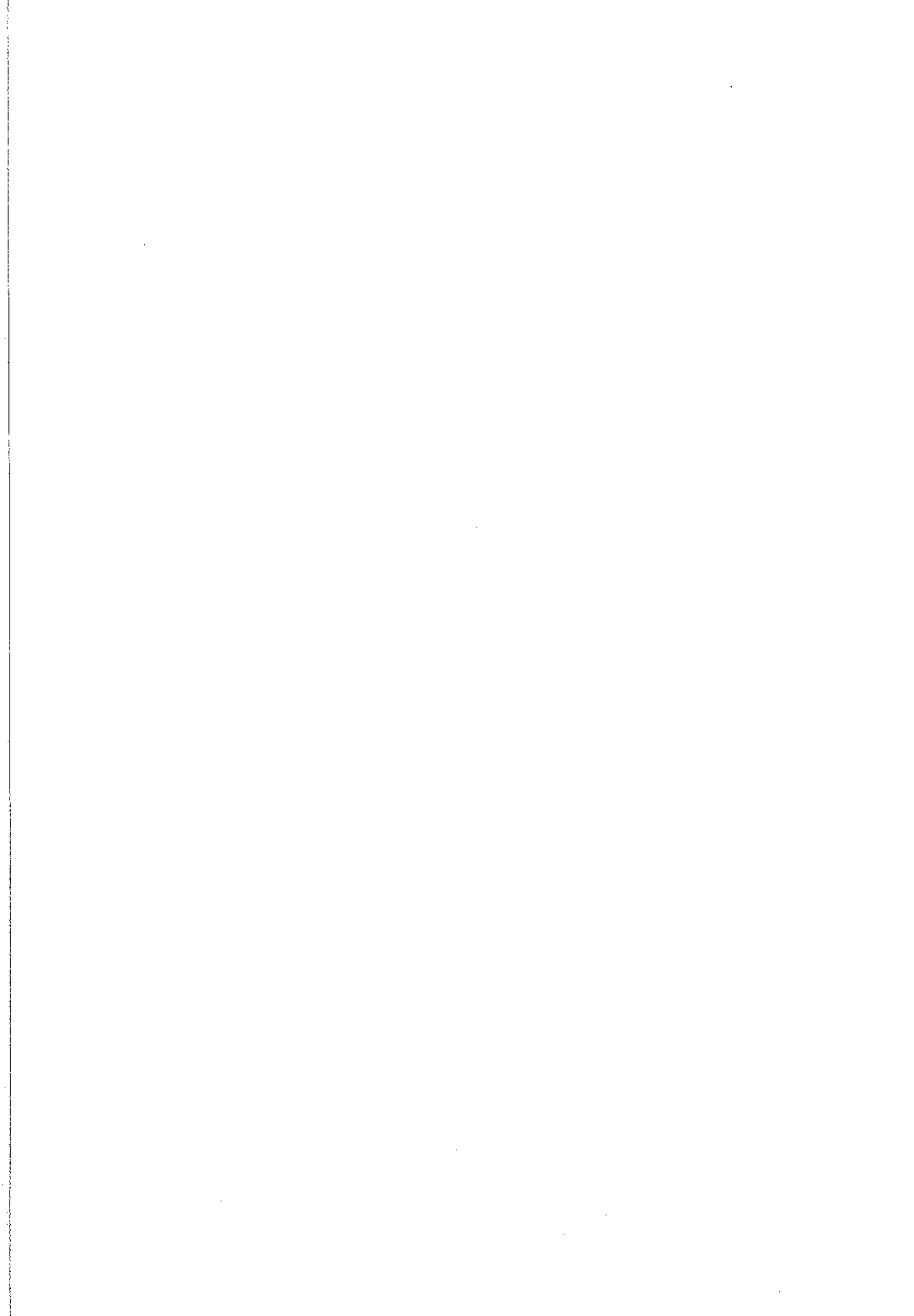
(นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางวิสา เบ็ญจมนโน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคผนวก ๒

ตารางเปรียบเทียบหลักกฎหมายของต่างประเทศ

РЕШЕНИЕ

О внесении изменений в устав

ตารางที่ 1 : เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงในประเทศแคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหราชอาณาจักร⁸ (Nan D. Hunter: 2009)

ประเทศ	ที่มาของกฎหมาย	ประเภทความฉุกเฉิน	ผู้มีอำนาจประกาศใช้	การสิ้นสุดผล
แคนาดา	Emergencies Act	สงครามภัยคุกคามระหว่างประเทศ	นายกรัฐมนตรี	90 วัน หลังจากประกาศใช้ เว้นแต่ นายกรัฐมนตรีจะขยายระยะเวลา หรือถูกยกเลิกโดยนายกรัฐมนตรีหรือรัฐสภา
ฝรั่งเศส	รัฐธรรมนูญ/รัฐบัญญัติ	ตามข้อยกเว้นรัฐธรรมนูญการยึดครอง (Siege) เหตุฉุกเฉิน	ประธานาธิบดี	12 วันหลังจากประกาศใช้ เว้นแต่รัฐสภาจะเห็นชอบให้ขยายระยะเวลา
เยอรมนี	Emergency Acts (constitutional and statutory components)	การป้องกันรัฐจากภัยภายนอก ความตึงเครียดระหว่างประเทศ ภัยคุกคามภายในภัยธรรมชาติ	รัฐสภา (Bundestag)	1. ยกเลิกโดยรัฐสภา 2. ยกเลิกเมื่อเหตุฉุกเฉินสิ้นสุดลง
สหราชอาณาจักร	Civil Contingencies Act	สงคราม ภัยก่อนการร้ายภัยต่อชีวิต สวัสดิภาพของประชาชน และสิ่งแวดล้อม	พระมหากษัตริย์/สมเด็จพระราชินี นาถสภาที่ปรึกษาในพระองค์ (Privy Council) นายกรัฐมนตรี	7 วันหลังจากประกาศใช้ เว้นแต่รัฐสภาจะเห็นชอบให้ขยายระยะเวลา

⁷ รวบรวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net เล่ม ๑๖. - - กรุงเทพฯ : พี.เพรส, 2554

หน้า 54

⁸ Nan D. Hunter, "The Law of Emergencies: public health and disaster management", Burlington, Butterworth-Heinemann, 2009, page 74.

ตารางที่ 2 : แสดงความแตกต่างของกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงในประเทศไทย

เกณฑ์การเปรียบเทียบ	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน	พ.ร.บ.กฎอัยการศึก
(1) องค์กรใช้อำนาจ	มี กอ.รมน.เป็นหน่วยงานเฉพาะ มีลักษณะถาวร	นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลใช้อำนาจ หรือ คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะ	องค์กรทหารเป็นผู้ใช้อำนาจเหนือองค์กรพลเรือน
(2) การให้ความหมาย "ภัยต่อความมั่นคง"	ให้นิยามอย่างกว้าง แต่มีได้ให้ตัวอย่าง	ให้นิยามอย่างกว้าง โดยมีการยกตัวอย่าง เช่น การก่อการร้าย การรบหรือสงคราม ภัยพิบัติสาธารณะที่มีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง	ให้นิยามอย่างกว้าง โดยมีตัวอย่างเช่น จลาจล การสงคราม
(3) อำนาจหน้าที่	น้อยที่สุด	ปานกลาง	มากที่สุด
(4) ระยะเวลา	จำกัดไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำกัดไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	มีได้กำหนดไว้
(5) กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจและข้อจำกัด	1) มีการตรวจสอบทางการเมืองโดยให้ ครม.เป็นผู้ให้ความเห็นชอบและตรวจสอบการการเมืองภายหลังโดยรัฐสภา 2) ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และการดำเนินคดีใดๆ ที่เกี่ยวเนื่องจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม	1) มีการตรวจสอบการเมืองโดยให้ ครม.เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ 2) ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง	1) จะประกาศหรือเลิกกฎอัยการศึกต้องมีพระบรมราชโองการ 2) ตรวจสอบโดยศาลทหารและศาลพลเรือนแล้วแต่กรณี
(6) การเยียวยา ความเสียหายผู้ที่สุจริตและได้รับความเสียหาย	จะได้รับค่าชดเชย ค่าเสียหายตามควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด	ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อศาลยุติธรรม	จะต้องขอค่าเสียหายอย่างใด ๆ แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการธิการ ๒

นางสาวสุนันทา ทรงจำปา

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการธิการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๓

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

โทร. ๐๒ ๘๓๑ ๙๑๙๔ - ๕

โทรสาร ๐๒ ๘๓๑ ๙๑๙๕

๑. นางสาวสุวพร นิลทัพ	นิติกรชำนาญการ
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
คณะกรรมการวิสามัญ ๓
๒. นายขวัญชัย ปฏิมาหงส์ทอง	นิติกรชำนาญการ
๓. นางธัญญา ศรีสุพรรณ	นิติกรปฏิบัติการ
๔. นายกร กาญจนพัฒน์	นิติกรปฏิบัติการ
๕. นางสาวบุษยพรรณ ปักการะโน	นิติกรปฏิบัติการ
๖. นางอุษา เขียวรัมย์	วิทยากรปฏิบัติการ
๗. นายอลนกรณ์ คำด้วง	วิทยากรปฏิบัติการ
๘. นางสาวพัชรี ทองอ่อน	วิทยากรปฏิบัติการ
๙. นางสาวธนพร จิตต์อารีย์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๐. นางสาวปรียานันท์ ไหมด้วง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

